

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL OKULLARINDAKİ SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİNİN OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ
ÇERÇEVESİNDE KARŞILAŞTIĞI GÜÇLÜKLERİN
ARAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Tamer Serdar GÖZÜM

Danışman
Prof. Dr. Ali MEYDAN

Nevşehir
Aralık 2022

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL OKULLARINDAKİ SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİNİN OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ
ÇERÇEVESİNDE KARŞILAŞTIĞI GÜÇLÜKLERİN
ARAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Tamer Serdar GÖZÜM

Danışman
Prof. Dr. Ali MEYDAN

Nevşehir
Aralık 2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Tezi Hazırlayan
Tamer Serdar GÖZÜM

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul-Aile İşbirliği Çerçevesinde Karşılaştığı Güçlüklerin Araştırılması” adlı Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tez Hazırlayan
Tamer Serdar GÖZÜM

Danışman
Prof. Dr. Ali MEYDAN

Türkçe Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Ali MEYDAN' ın danışmanlığında Tamer Serdar GÖZÜM tarafından hazırlanan “Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul-Aile İş birliği Çerçevesinde Karşılaştığı Güçlüklerin Araştırılması” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../.....

JÜRİ

İMZA

Danışman : Prof. Dr. Ali MEYDAN

.....

Üye : Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ

.....

Üye : Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ...../...../..... tarih ve ..... sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Dr. Öğretim üyesi Volkan Recai ÇETİN

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresi içerisinde ve araştırmanın ilk aşamasından son aşamasına kadar yardımlarını esirgemeyen ve araştırmanın sürekli daha iyi olması için tecrübe ve deneyimleri doğrultusunda yol gösteren, ayrıca sabırlı yaklaşımıyla çalışmamda motive olmama yardımcı olan çok değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Ali MEYDAN' a öncelikle teşekkür ediyor saygılarımı sunuyorum.

Araştırmamın zorlu süreci içerisinde sürekli yanımda olan ve beni her zaman destekleyen ve benim bu zorlukları aşmamda yardımcı olan fikir ve görüşleri ile de araştırmama yardımcı olan eşim İrem GÖZÜM' e, ablam Funda KAŞITOĞLU' na ve annem Ruziye KILIÇ' a teşekkür ederim.

Araştırma süreci içerisinde özel okullarda araştırma yapmama yardımcı olan özel okul kurumlarındaki okul yöneticilerine ve bu çalışmaya katılan ve görüşlerini samimi bir şekilde aktaran özel okullardaki çok değerli Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine teşekkür ederim.

ÖZEL OKULLARDAKİ SOYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN OKUL-AİLE İŞ BRİLİĞİ ÇERÇEVESİNDE KARŞILAŞTIĞI GÜÇLÜKLERİN ARAŞTIRILMASI

Tamer Serdar GÖZÜM

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Dalı Aralık 2022

Danışman: Prof. Dr. Ali Meydan

ÖZET

Bu araştırma, özel okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin okul-aile iş birliği çerçevesinde karşılaştığı güçlükleri incelemek amacı ile yapılmıştır. Okul-aile iş birliği eğitim sistemi içerisinde vazgeçilmez birlikteliklerden biridir. Okul-aile iş birliği okul, öğretmen, veli, öğrenci ve yönetim gibi birbirinden ayrı düşünülemez unsurlar üzerinde etkileşimi sağlamaktadır. Araştırmadaki veriler Kayseri ve Nevşehir illerindeki özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşlerini ifade eden yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Nitel bir araştırma olan çalışmadaki veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada özel okullarda görev yapan yirmi bir Sosyal Bilgiler öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir bölümünün mesleki hizmet süreleri 1 ila 5 yıl arasında olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan Kayseri ve Nevşehir'deki özel okullarda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunu kadın öğretmenlerden oluştuğu ve büyük bir bölümünün eğitim fakültesi mezunu olduğu görülmüştür. Özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin okul aile iş birliği çerçevesinde kaynaklanan çok fazla güçlüklerle karşılaşmadıkları görülmüştür. Karşılaştıkları güçlükleri ise daha çok iş birliği doğrultusunda çözdükleri görülmüştür. Araştırmaya göre, özel okullardaki okul-aile iş birliği okulu yöneten bir grup değil, okulun içerisinde bulunduğu çevreyi tanımasına yardımcı olan, velilerin beklentilerinin ne olduğunu açıklayan, öğrencilerin eğitim süreci içerisinde okula daha çabuk uyum sağlamasını amaçlayan bir grup etkinliği olması gerektiği ifade edilebilir. Araştırma sonucunda özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul-aile iş birliğine daha çok önem vermeleri gerektiği düşünülebilir. Özel okullarda okul-aile birliğinin baskı unsur değil de beklentilerin ortaya konulduğu bir kurum olarak ortaya konulması gerektiği de savunulabilir.

Anahtar Sözcükler: Özel Okul, Okul Aile İş birliği, Sosyal Bilgiler, Eğitim, Öğretmen

**INVESTIGATION OF THE CHALLENGES FACED BY SOCIAL STUDIES
TEACHERS IN PRIVATE SCHOOLS WITHIN THE FRAMEWORK OF
SCHOOL-FAMILY COOPERATION**

Tamer Serdar GÖZÜM

Nevşehir Havi Bektaş Veli University

Social Sciences Institute Department of Turkish and Social Studies Education

Social Studies Education Branch December 2022

Advisor: Prof. Dr. Ali Meydan

ABSTRACT

This research was conducted to examine the difficulties faced by Social Studies Teachers in private schools within the framework of school-family cooperation. School-family cooperation is one of the indispensable partnerships in the education system. School-family cooperation provides interaction on characters that cannot be considered separately from each other such as school, teacher, parent, student and administration. The data in the research were obtained from the semi-structured interview form expressing the views of the Social Studies Teachers working in private schools in the provinces of Kayseri and Nevşehir. The data in the study, which is a qualitative research, were analyzed by content analysis. In the research, interviews were conducted with twenty-one Social Studies teachers working in private schools. It has been observed that most of the Social Studies teachers in private schools participating in the research have a professional service period of 1 to 5 years. It was observed that the majority of Social Studies teachers working in private schools in Kayseri and Nevşehir who participated in the research were female teachers and most of them were graduates of education faculties. In line with the findings obtained from the interviews with the Social Studies teachers in private schools, it was seen that the teachers did not encounter many difficulties arising from the school-family cooperation. It was observed that they solved the difficulties they encountered more in the direction of cooperation. According to the research, it can be stated that the school-family cooperation in private schools should not be a group that manages the school, but a group activity that helps the school to recognize the environment it is in, explains what the expectations of the parents are, and aims to make the students adapt to the school more quickly during the education process. As a result of the research, it can be thought that Social Studies teachers in private schools should give more importance to school-family cooperation. It can be argued that the school-parent union in private schools should be put forward as an institution where expectations are put forward, not a pressure factor.

Keywords: Private School, School-Family Cooperation, Social Studies, Education, Teacher

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilgiler	7
2.1.1. Sosyal Bilgiler Nedir?.....	7
2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi	10
2.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaklaşımlar.....	10
2.2.1.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11
2.2.1.2. Sosyal Bilim olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	11
2.2.1.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	12
2.3. Okul-Aile İş Birliği ve Çevrenin Önemi ve Kavramlar	13
2.3.1 Okul-Aile ve Çevreye Bakış.....	13
2.3.2 Okul-Aile-Çevre İlişkileri.....	14
2.3.3. Çevre Kalkınmasına Okulun Katkıda Bulunması:	15
2.3.4.Okul-Aile İş Birliği ve Aile Katılımının Sağlanması:	16
2.3.5. Baskı Grupları ve Gönüllü Kişi ya da Gruplarla İlişkiler:.....	18
2.3.6. Çevrenin Eğitime Desteğinin Sağlanması ve Halkla İlişkiler:	18
2.3.7. Okul -Aile -Çevre İş Birliği ile İlgili Mevzuat	20

2.3.8. İlgili Araştırmalar	22
----------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Aracı	38
3.4. Verilerin Toplanması	39
3.5. Verilerin Analizi	39
3.6. Araştırmanın Güvenirliği	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcı Öğretmenlere Görüşlerin Belirtilmesi Yönelik	41
4.1.1. Okul-Aile İşbirliği Size Neler Katıyor?	41
4.1.2. Okulunuzda Okul-Aile İşbirliği Nasıl Yürütülmektedir?	42
4.1.3. Okul-aile iş birliği çalışmalarını okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkiler?	43
4.1.4. Okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?	44
4.1.5. Okul-Aile İşbirliğinin Çalışma Hayatınıza Etkileri Nelerdir?	45
4.1.6. Okul-Aile İşbirliğinin Eğitim Sürecine Kazandırdığı Durumlar Nelerdir?	47
4.1.7. Okul-Aile İşbirliğinin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri ve Katkıları Nelerdir?	48
4.1.8. Soru 8: Okul-Aile iş birliği dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde baskı yaratıyor mu? Varsa belirtiniz.	49
4.1.9. Soru 9: Okul-Aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?	50
4.1.10. Eğitim-öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlükler nelerdir?	51
4.1.11. Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz?	51

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	53
5.2. Öneriler.....	57
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	63

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler 12

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı	35
Şekil 3.2. Katılımcıların Meslekteki Hizmet Sürelerinin Dağılımı	36
Şekil 3.3. Katılımcıların Özel Okullardaki Hizmet Sürelerinin Dağılımı	36
Şekil 3.4. Katılımcı Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları	37
Şekil 3.5. Katılımcı Öğretmenlerin Dersine Girdiği Sınıflar	37
Şekil 4.1. Okul-Aile İşbirliği Size Neler Katıyor?.....	41
Şekil 4.2. Okul- Aile İşbirliğinde Etkili Unsurlar.....	43
Şekil 4.3. Okul-aile iş birliği çalışmalarını okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkiler?.....	44
Şekil 4.4. Okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?	45
Şekil 4.5. Okul-Aile İşbirliğinin Çalışma Hayatınıza Etkileri Nelerdir?.....	46
Şekil 4.6. Okul-Aile İşbirliğinin Eğitim Sürecine Kazandırdığı Durumlar Nelerdir?47	
Şekil 4.7. Okul-Aile İşbirliğinin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri ve Katkıları Nelerdir?	49
Şekil 4.8. Okul-Aile iş birliği dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde baskı yaratıyor mu?	49
Şekil 4.9. Okul-Aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?	50
Şekil 4.10. Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz?	52

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlerine, önemine ve amacına, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim bireyin kendini yaşama hazırlama boyutu olarak görüldüğünde okulun yeri ve önemi tartışılmazdır. Okul ise öğrencilere kazanımlarını öğretmenler yolu ile vermektedir. Etkin bir vatandaş olma bilinci öğrenciye okul içerisinde Sosyal Bilgiler dersi ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından kazandırılır.

Aile ile okul ayrılmaz bir bütün olarak düşünüldüğünde okul ve ailenin ortak iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Bunun sonucunda okul aile iş birliği ortaya çıkmaktadır. Okul aile iş birliği çocuğun ya da öğrencinin yaşama hazırlanmasında, istenilen düzeyde davranışa dönüştürülmesinde yardımcı olmaktadır. Ülkemizde okul aile iş birliği hem devlet hem de özel okullarda faaliyet göstermektedir. Okul aile iş birliği öğretmen, okul, aile ve öğretmen ve öğrenci boyutu ile ele alınabilir ve birbirleri ile etkileşim halindedir.

Özel okullarda ise okul aile iş birliği okul, öğrenci, aile ve öğretmenler üzerinde etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu araştırmada ise özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul aile iş birliği çerçevesinde karşılaştığı güçlüklerin incelenmesi amacı doğrultusunda yapılmıştır.

Bir toplumun gelişmesinde, ilerlemesinde en önemli unsurlardan biri eğitimidir. Eğitim yaşamımız boyunca ortaya çıkan davranış değişikliğini kazanma süreci ile de açıklanabilir. Eğitim hem ailede hem de toplumun diğer kurumlarında süreklilik arz eden bir durumdur. Eğitim, toplumların ilerleyen dönemlerine yön vermede,

toplumları çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmada önemli bir yere sahiptir. Eğitim seviyesinin her alanda daha yüksek olduğu toplumların diğer toplumlara göre daha çağdaş, medeni ve refah seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bir toplumun kültürel, ekonomik, sosyal ve politik yapısını oluşturan, o toplumu millet yapan bireylere eğitim, öğretmenler tarafından kazandırılır. Eğitim, toplumdaki işlevlerini yetiştirdiği insanlarla yerine getirir. Eğitim düzenli olarak sistematik bir şekilde ilerler. Eğitim sisteminin en önemli yapı taşı öğretmendir. Eğitimde sistemdeki başarının en temeli içerisinde bu sistemin çarkının dönmesinde ve başarı bir şekilde gerçekleştirecek olan öğretmenlerin çalışmalarına bağlı olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Ayrıca öğretmenin en önemli özelliklerinden biri topluma ve öğrenciye rol model olmasıdır. Öğretmen topluma ya da bireylere model olabiliyorsa toplumun kültürel mirasının da devamında etkin rol oynayacaktır. Öğretmenlik mesleği meslek grupları arasında kendisinden en çok görev ve rol üstlenilmesi beklenen özel bir meslek dalıdır. Bu kadar önemli ve bir o kadar da sorumluluk gerektiren görevi üstlenmiş olan öğretmenlerimiz ne yazık ki çalışma, sosyal yaşamlarında ve ayrıca ekonomik yönden de birçok güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Öğretmenler bir yandan sorumluluk gerektiren bir mesleği yaparken diğer yandan da bu kendi sorunları ile uğraşmaktadırlar. Özellikle de özel okullarda çalışan öğretmenler bu sorunlar ile daha da fazla karşılaşmakta ve bu yüzden performansları azaltmakta, kaygıları daha da artmaktadır.

Okulların işleyişinin daha verimli olması, öğrencilerin başarılarının istenilen düzeyde artması ve öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların gerçekleşmesi için okul-aile ve çevre iş birliğinin önemi kaçınılmazdır. Okul-aile iş birliği çerçevesinde öğretmenlerin yaşadığı güçlükler vardır. Özellikle özel okullardaki öğretmenler bu konuda daha da zorlanmaktadırlar. Özel okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ise bu durumlardan etkilenmekte okul-aile iş birliğinin baskısını üzerlerinde hissetmektedirler. Bunun sonucunda öğretmenler çok hızlı bir şekilde yıprandıkları için gerekli başarıyı gösterememektedirler. Bunun için özel okullardaki öğretmenlerin okul-aile iş birliği çerçevesinde karşılaştıkları sorunların ve güçlüklerin bir an önce çözüme kavuşturulması gerekmekte ve okul-aile iş birliğinin faaliyetinin daha şeffaf ve yapıcı olması gerekmektedir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul-Aile İş birliği Çevresindeki Karşılaştığı Güçlüklerin Nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Özel okullardaki okul-aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler öğretmenlerine sağladığı katkılar nelerdir?
- 2- Sosyal bilgiler öğretmenlerine göre özel okullardaki okul aile iş birliği nasıl yürütülmektedir?
- 3- Okul aile iş birliğinin çalışmaları okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkilemektedir?
- 4- Özel okullardaki okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?
- 5- Özel okullarda okul-aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler öğretmenlerine çalışma hayatına etkileri nelerdir?
- 6- Özel okullarda Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul-aile işbirliğinin eğitim sürecine kazandırdığı durumlar nelerdir?
7. Özel okullarda okul-aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler dersine etkileri ve katkıları nelerdir?
- 8- Özel okullarda sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul-aile iş birliği dersi üzerinde ve öğretmenler üzerinizde nasıl bir baskı yaratıyor?
- 9- Özel okullarda okul-aile iş birliği çalışmaları okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?
- 10- Özel okullarda eğitim-öğretim sürecinde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlükler nelerdir?
- 11- Özel okullarda sosyal bilgiler öğretmenleri eğitim-öğretim sürecinde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl gelmektedir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Nevşehir ve Kayseri illeri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı özel ilköğretim okullarında görev yapan ikinci kademe Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin okul-aile iş birliği çerçevesinde karşılaştıkları güçlüklerin belirlenebilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada elde edilen bulgular özel okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin okul-aile iş birliği çerçevesinde yaşadığı güçlüklerin farkına varmasına ve bu güçlükler karşısında neler yapabileceklerini belirlenmesi açısından önemlidir.

Ayrıca Eğitim Bilimi ve Yönetimi, Sosyal Bilgiler eğitimi alanında araştırma yapacak araştırmacılar için örnek ve kaynak teşkil edecektir. Bunun yanında özel okullarda okul aile iş birliği ile ilgili araştırma yapan araştırmacılara örnek ve kaynak olma açısından önemlidir.

Araştırma öğretmen yetiştiren kurumların, öğretmenlerin eğitim-öğretim süreci içerisinde karşılaştıkları güçlüklerin farkına vararak bu konularda daha fazla yardımcı olma doğrultusunda yol göstericidir.

Araştırma Sosyal. Bilgiler Öğretmen adayları için, özellikle özel okullarda karşılaşılabilecekleri güçlüklerin bilincinde olmalarına ve kendilerini bu güçlüklerle hazırlamalarına fayda sağlayacaktır.

Özel eğitim kurumlarının okul-aile iş birliği çerçevesinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunları görerek bu durumlara göre faaliyetlerini belirleyebileceği beklenmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Nevşehir ve Kayseri illerinde, İlköğretim ikinci kademesinde görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle,
2. 2020-2021 öğretim yılıyla,
3. Nevşehir ve Kayseri'deki Özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul aile iş birliği çerçevesinde karşılaştıkları güçlükler ile sınırlandırılmıştır.

Varsayımlar

Yapılan araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir;

1. Özel okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, eğitim ve öğretimde

- karşılaştıkları güçlükleri ankete verecekleri cevaplardan anlaşılacağı,
2. Özel okul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin anketlere verdikleri cevapların gerçeği yansıtacağı,
3. Bu yol sonucunda elde ettiğimiz bulgularla özel okullardaki Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim süreci içerisinde eğitim için gerekli olan araç-gereçleri ve yöntem-tekniklerini uygulamaları doğrultusundaki etkinlikleri yerine getirirken karşılaştıkları zorlukların tespiti ile bu zorlukların çözümüne ilişkin önerilerin geliştirilmesine kaynaklık edebileceği,
4. Veri toplama aracı anketinin ilk önce uzman görüşüne sunulduğu, sonrasında evrenden küçük bir gruba uygulanarak denendiği, alınan sonuçlar doğrultusunda geliştirilerek son halinin verilmesi nedenleri ile elde edilen verilerin geçerlilik ve güvenilirlik derecelerinin yüksek olacağı,
5. Araştırmada özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenleri veri toplama aracındaki sorulara samimi ve doğru ve güvenilir bir şekilde yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Tanımlar

Aile Katılımı: Aile katılımı açısından birçok ifade belirtilmiştir. Okul ve aile arasındaki iletişimi arttırarak ebeveynlerin desteklenmesine, eğitilmesine ve eğitime katılımlarının sağlanmasına yönelik sistematik bir yaklaşımdır (Dinç, 2011, s. 57).

Eğitim Teknolojisi: Öğretmenlerin eğitim öğretim yöntemlerini uygularken yararlanabileceği, araç-gereçlerin sağlanması ve öğretmenlerin ihtiyaç halinde kullanabilmesi olarak ele alınmakta farklı bir bakış açısı ise öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerine göre hazırlanan film, televizyon, radyo, bilgisayar gibi modern araç ve makinelerin eğitimde kullanılması şeklinde tanımlanan teknolojilerdir.

Eğitim Araç-Gereci: Eğitimin için gerekli olan ve öğretmenlerin; öğrencilerini dersin hedef davranışlarına uygun bir şekilde oluşturdukları öğrenme ortamlarında kullandıkları her türlü etkin araçlarıdır.

Hedef Davranışlar: Eğitim ve öğretim süreci içerisinde öğrencinin öğrenim sürecinde sahip olacağı, açıkça belirtilmiş, kabul edilebilir davranış değişikliklerini gösteren önceden hazırlanmış öğrenim hedefleridir.

Eğitim: Bireylerin istenilen davranışı, bilgiyi, beceriyi ve değerleri kazanmalarını sağlamak ve kişiliklerini geliştirebilmeleri amacıyla sũrdũrũlen uzun dũnemli etkinlik ve sũreçtir.

Okul: Bireylerin kũçük yaştan başlayarak belli yaş dũnemlerinde eğitim dđđretim gũrdũđđ kurumdur.

Đđđretim: Belli bir amaç dođđrultusunda bireylere planlı ve programlı bir şekilde yapılan eğitim faaliyetidir.

Đđđretim Yũntemi: Đđđretimde bir amaç dođđrultusunda izlenen yol, sistem (Bũyũkkarcı, 2003: s. 1)

Đđđretim Programı: Okulu faaliyetlerini sũrdũrebilmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken konuları kapsayan plan, mũfredat programı (Bũyũkkarcı, 2003: s.1).

Özel Okul: Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gũzetimi altında, 625 sayılı Özel Őđđretim Kurumları Kanunu dođđrultusunda gerçek ve tũzel kişilerce açılan ve bir ũcret karşılığında hizmet veren eğitim ve dđđretim kurumlarıdır (Kũũkayır ve Cemaloğlu, 2017: 1). Özel okul işletmecilerin kendi sermayeleri dođđrultusunda açtıkları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarıdır

Okul-Aile İş Birliği: Eğitim sũreci içerisinde eğitim ve dđđretim faaliyetlerinin daha etkin olarak gerçekleşmesi için okul ve ailenin birlikte çalışmasıdır.

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler, dđđrencilerin sũrekli olarak gelişen ve değişen dũnyada, yaşam sũreleri içerisinde kendileri için gerekli olan bilgi, beceri, değer ve tutumlarını geliştirmek amacıyla içeriğini uezde sosyal ve beşeri bilimlerden almış ve bunun yanında insanla ilişkili çeşitli disiplin ve çalışma alanından da faydalanan bir dđđretim programı, bir temel eğitim dersi ve çalışma alanıdır (Sever, 2015: 6).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilgiler

2.1.1. Sosyal Bilgiler Nedir?

Sosyal Bilgiler için çeşitli tanımlar yer almaktadır. Bu tanımlar birbirlerine benzerlikler gösterdiği gibi farklı bakış açıları ile de belirtilmiştir. Tanımlardan yola çıkarak Sosyal Bilgiler' in en önemli odak noktası insan yani beşer olmuştur. Sosyal Bilgiler ile Sosyal Bilimler birbirinden arasında sıkı bir bağ vardır ve birbirlerinden ayrılmaz bir bütündür.

Sosyal Bilgiler, insanı konu alan bir çalışmadır. İnsanlar sosyal bilgilerin çalışma alanıdır. İnsanları, tanımlayacak olursak hem aile ve hem de yanı başımızdaki insanları hem de en uzak yerler ya çeşitli ülkelerde yaşayan insanları kapsamaktadır (Zarillo, 2016: 4). Ayrıca sosyal bilgiler, toplumsal gerçekleri kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bununla birlikte elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir (Sönmez, 1997: 3).

Sosyal bilgilerin tanımını yapmak kolay değildir. Çünkü sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin içinde yer alan birçok tanımlamalara sahip farklı disiplinlerden oluşur. Sosyal bilgilerin temelini oluşturan bilimler arasında; tarih, coğrafya, ekonomi, hukuk, vatandaşlık, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, arkeoloji gibi bilimler yer almaktadır. Bütün bu bilimlerin oluşturduğu bilgi birikiminin hepsine “Sosyal Bilimler” denilebilir.

Sosyal bilgiler ile sosyal bilimler arasında çok önemli bir bağ söz konusudur. Şu anlamda bakacak olursak; Sosyal bilgiler, öğrencilere için gerekli olan bilgilerin

içeriğinin belirlenmesinde sosyal bilimlerden yararlanırken; sosyal bilimlerde ilköğretim öğrencilerine sosyal bilgiler tarafından kazandırılmaktadır (Safran, 2008). Sosyal bilgiler dersi konu alanı olarak birey ya da insanı, toplumu ve bu durumla ilişkisi çerçevesinde çevreyi incelemektedir. Öğrencinin, insanın toplumla ilişkisi doğrultusunda bilgi ve deneyimlerini geliştirmesine fırsat sağladığı gibi, bireyin kendisini, sahip olduğu değerlerini ve düşüncelerini fark etmesi ortamını oluşturan bir ders de olması gerekebilir (Kabapınar, 2014: 3). Sosyal Bilgiler, bir asrı aşkın süredir dünyadaki eğitim sistemini etkileyen, belli bir felsefisi ve öğretim geleneği olan bir derstir (Kaymakçı ve Ata, 2012: 35).

MEB'e (2005: 46) göre; Sosyal Bilgiler, bireyin ya da kişinin toplum içerisinde varoluşunu gerçekleştirmek için amacıyla coğrafya, tarih, sosyoloji, ekonomi, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri yad vatandaşlık bilgileri konularını içerisine alan; öğrenme alanlarını bir ünite ya da tema içerisinde bütünleşmesini sağlayan; bireyin içerisinde bulunduğu çevresiyle etkileşiminin geçmişten geleceğe kadar incelendiği; toplu öğretim felsefesi doğrultusunda oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.

Sosyal bilgiler dersin adı veya müfredat programıdır, sosyal bilgiler içerisinde faaliyet gösterenler, çalışma yapanlar sosyal bilgiler öğreticisi ya da eğitimcisi olarak adlandırılırlar. (Tay, 2010: 19). Sosyal Bilgilerin tanımını ilk yapanlardan Wesley; Sosyal Bilgileri “sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş şekli” (Hertzberg, 1981, aktaran: Doğanay ve Sarı, 2004) olarak tanımlamıştır. Daha sonraları Sosyal Bilgiler, etkili vatandaşlık eğitiminin daha sıkı ele alındığı bir yaklaşımla işlenen bir program halini almıştır. Sosyal bilimler, insanların birbiri ile olan ilişkilerini incelerken, sosyal bilgiler, bir okul eğitim programı kabul edilebilir. Sosyal bilgiler demokratik toplum içerisinde vatandaşlık eğitimi programının bir bölümü olarak insan ilişkilerini göz önünde tutarak, insanların ya da bireylerin toplumsal ve fiziksel çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen programdır (Meydan, 2010: 66).

Sosyal Bilgiler ulusal konseyi (NCSS) 1993 yılındaki tanımında, Sosyal Bilgilerin alanını genişletmiş, sosyal bilimlerin içerisine sanat, edebiyat, halk bilim, din ve hatta

fen bilimlerinin insan boyutlu konularını eklemiştir (Aktaran: Doğanay ve Sarı, 2004). Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi doğrultusunda insan ilişkileri doğrultusunda bilgi ve deneyimlerin bir araya getirilmesidir. (Barr, Barth ve Shermis, 1977: 69). Sosyal Bilgiler demokratik vatandaşlık için sosyalizasyon süreci olarak görülebilir (Engle ve Ochoa, 1998).

Sözer (2008) için Sosyal Bilgiler, toplum içerisindeki insanların yaşantıları, birbirleri ile olan ilişkileri, o toplumun kültürü, başka toplumlar içerisindeki yeri ile ilgili en temel bilgilerin, öğretilerinin önem arz eden kapsamını sosyal bilgiler oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler, temel kültür öğelerini, değer ve kazanımları çeşitli alanlardaki çalışmaları belirleyip yoğurarak, o bilgileri içerisinde bütünleştirir. Tanımlardan yola çıkarak, sosyal bilgiler dersinin İlköğretim basamağı içerisinde yer aldığı ve derslerde çeşitli becerilerin ve davranışların kazandırılmasının hedeflendiğı görülmektedir. Bunun yanında yaşamın içerisinde konulara yer verilmesi gerektiğı üzerinde durulmuş, ayrıca Sosyal Bilgiler dersinin sosyal bilimlerin çalışma alanını da içerdiği görülmüştür (Yaşar ve Bayır, 2010).

Sosyal bilgiler dersi içerisinde öğrencilere kazandırılması gerektiğı düşünölen bilgi, beceri, değer ve kazanımlara ilişkin amaçlara bakıldığında amaçların büyük bir bölümünün ya da hepsinin kültürel öğelerle doğrudan ilişkili olduğı görülmektedir. Bu doğrultuda, birey için planlanan özelliklere, sosyokültürel unsurlara ulaşabilmek için sosyal bilgiler dersinde kültürel öğelerden faydalanılması gerektiğı söylenebilir. Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaç edinmiş özelliklerden biri de “değerler”dir. Sosyal bilgiler öğretim programı özellikleri içerisinde hem kök değerler hem de ayrıca değerler ifadesinin yer aldığı görülebiliriz (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler ile ilgili birden fazla tanım yapılmıştır. Bu tanımlara baktığımızda sosyal bilgiler alanının ve dersinin özelliklerini yansıtmada durumunda olduğı söylenebilir.

Etkili vatandaş yetiştirme; hak ve sorumluluklarını bilen, toplum içerisinde etkin bir role sahip, üretken bireylerin eğitimi olarak ifade edilebilir. Kültürlenme ise kültürün değışim süreci olarak tanımlanabilir. Sosyal Bilgiler içerisinde çocuğa görelilik öğrencinin özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda dersin verilmesi olarak

açıklanabilir. Sosyal Bilgiler bilgi temeli üzerine kurulmuş ve bilimsellik en temel özgedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler içerisinde yöntem, zaman, alan, ders kavramaları birbirinden ayrılamaz bir bütün olarak nitelendirilebilir.

Erden'e (Tarihsiz: 8) göre; sosyal bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumluluklarını bilen bireyler yetiştirme hedefi doğrultusunda, sosyal bilimler disiplinleri arasından seçilmiş bilgiler doğrultusunda, öğrenciler için toplumsal yaşam ile ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır. Sosyal Bilgiler, toplum ve insanla ilgili diğer bilimlerden içerik ve yöntemlerinden faydalanarak, insanın içerisinde bulunduğu toplam çevresiyle etkileşimini belli bir süreç içerisinde disiplinler arası bir yaklaşım tarzı ile ele alan ve küreselleşme sürecinde olan bir dünya içerisinde yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle çevrelenmiş, düşünmeyi amaç edinmiş ve demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinen bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Doğanay, 2003: 17).

Tanımlardan yola çıkarak sosyal bilgiler dersinin asıl amaçları arasında etkili, sorumluluk sahibi, hak ve özgürlüklerini bilen vatandaş yetiştirmenin ana unsur olduğu görülebilmektedir. Bu doğrultusunda sosyal bilgiler dersi içeriğinde yer alan vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili konular ve kazanımlar çok iyi yapılandırılmalı ve uygulanmalıdır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersi öğretimi sorumluluğunu üzerine alan sınıf öğretmenlerine de önemli işler düşmektedir.

2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi

2.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaklaşımlar

Sosyal bilgiler için yapılan ifadelerde etkili vatandaş yetiştirmenin gerekliliği ve gelecek kuşaklara aktarımının önemi ortaya çıkmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde birçok yaklaşım günümüze kadar kullanılmıştır. Bu yaklaşımlar şu şekildedir: Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler, sosyal bilim olarak sosyal bilgiler ve yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretimidir.

2.2.1.1.Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler geçmişten günümüze kadar gelen kültürün temel aktarımı olarak bilinmektedir. Bu yaklaşım geleneksel inanç ve değerleri aktarmayı amaç edinen bir yaklaşım olarak ele alınabilir.

Sosyal bilgiler öğretiminin en eski yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre sosyal bilgiler anlayışında içerik, egemen güç tarafından oluşturulur. Öğrencilerin ya da genç kuşağın hangi tür bilgi, değer ve tutumlarla donatılacağını yetişkinlerden daha iyi bildiği varsayımından

Yaklaşımın amacı: Kültürün temel inanç ve değerlerini genç kuşaklara aktarmaktır (toplumsallaşma/ sosyalizasyon). Yaklaşımın yöntemi ise, öğretmen odaklı bir öğrenme- öğretim süreci doğrultusundadır (Barr vd., 1978; Barth ve Demirtaş, 1997; Doğanay, 2005).

Sonuç olarak yaklaşımın temel dayanağında Sosyal Bilgiler' i aktarma da öğretmenin etkisinin çok fazla olduğu görülmüş ve öğretmen odak noktası olmuştur.

2.2.1.2. Sosyal Bilim olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal Bilgiler öğretiminde farklı yaklaşımlardan biri de Sosyal Bilim olarak Sosyal Bilgiler Öğretimidir. Bu yaklaşım odak noktasında sosyal bilimlerin temel ilke ve kavramları vardır.

Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimi, sosyal bilimler doğrultusunda kazanılacak bilgi, beceri ve değerlerin etkin ve etkili vatandaş için en iyi yol olduğu görüşüne dayanmaktadır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler istedik davranışları ve vatandaşlık bilincini, sosyal bilimlerin temel ilke ve kavramlarını inceleyerek öğrenirler. Bu yaklaşıma göre içerik, sosyal bilimlerin hem ayrı, hem de sosyal bilim disiplinlerinin bir bütün halinde öğrencilere sunulması ile oluşur. Yöntem olarak sosyal bilimler yöntemidir. Bu yöntemler; araştırma, inceleme ve buluş yoluyla öğrenmedir. En kısa şekilde açıklayacak olursak çocuğun sosyal bilimci gibi düşünmesi, sosyal bilimin yöntemini kullanması ve böylelikle etkin bir vatandaş olması gerekecektir (Barr vd.,

1978; Barth ve Demirtaş, 1997; Doğanay, 2005).

Sonuç olarak bu yaklaşım öğrencinin daha çok bir sosyal bilimcinin temel özelliklerine dayalı hareket etmesini amaç edinen yaklaşım olarak görülebilir.

2.2.1.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Yaklaşımın temel amacı öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorunlarını fark etme, analizini yapma ve karar vermedir. Bunu sağlayabilmek için de içeriğin öğrencileri kişisel olarak etkileyen durumlarının konu ve sorunları ele alması beklenir. Farklı bir söyleyişle öğrencilere, kendilerini etki eden durumlar ve sorunlar hakkında karar vermeyi öğrenmelerine yardımcı olmak yaklaşımın en temel hedefidir (Barr vd., 1978; Barth ve Demirtaş, 1997; Doğanay, 2005).

Tablo 2. 1. 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler	Aile Birliğine Önem Verme, Adil Olma, Bağımsızlık, Barış, Özgürlük, Bilimsellik, Çalışkanlık, Dayanışma, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Hoşgörü, Misafirperverlik, Sağlıklı Olmaya Önem Verme, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Temizlik, Vatanseverlik ve Yardımseverlik
2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler	Adalet, Aile Birliğine Önem Verme, Bağımsızlık, Barış, Bilimsellik, Çalışkanlık, Dayanışma, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Eşitlik, Özgürlük, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Tasarruf, Vatanseverlik ve Yardımseverlik

Değerler kavramı, 2005 yılında Sosyal Bilgiler programı içerisinde programın yapı taşlarından biri olmuştur. Programın temelinde sevgi ile bütünleşen vatanseverlik anlayışı esas alınmıştır (Bilgili, 2006). 2018 yılındaki programda ise değerlerden şu şekilde bahsetmektedir: “Değerlerimiz öğretim programlarının oluşturan ilkeler toplamı olarak nitelendirilir. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içerisinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek ve büyüyerek günümüze daha sonra da yarınlarmıza uzanmaktadır” (MEB, 2018).

Sonuç olarak bu yaklaşım öğrenci merkezli, öğrenciyi daha çok aktif hale getiren ve öğrencinin çok boyutlu düşünmesinde etkin rol almasını hedefleyen bir yaklaşım olarak görülmektedir.

2.3. Okul-Aile İş Birliği ve Çevrenin Önemi ve Kavramlar

2.3.1 Okul-Aile ve Çevreye Bakış

Okul, bireyin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği bir kurum olarak düşünüldüğünde aile ve çevre ile birlikte bütünsel bir durum haline gelmektedir. Günümüzde ise okul aile ve çevre ilişkileri birbirinden ayrılamaz bir yapı haline gelmiştir.

Bireyin zorunlu eğitim süreci günümüzde uzun bir süreci kapsamaktadır ve bununla birlikte, çocuğun, aile ve çevrede geçirdiği zaman okuldaki geçirdiği zamandan daha fazla olduğu için okulda geçirdiği süreçte daha fazla yardım alması gerekir. Öğrencilerin başarılarını artırmak ailelerin yanında okulun da ortak amacıdır (Tutkun ve Köksal, 2000, 216).

Okul yaşamın içerisinde, hayat için ve yaşamlar beraber teşkilatlanmak ve faaliyette bulunmak zorundadır. Şunu bilmek gerekir ki, her okul çevresinden etkilenmek ve çevresini etkilemek açısından iki önemli görevi yapmak durumundadır. Okuldaki eğitimin amaca ulaşması ve öğrencinin istenilen başarıya ve davranışa ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyacı vardır (Taymaz, 2001, 190).

Her sistem, belirli bir çevre içerisinde yaşar. Çevrenin durumu sistemin yaşamasında etkilidir. Çevre, sisteme girdiler sağlayabiliyorsa o kadar elverişlidir. Sistemlerin hem genel hem de özel çevresi vardır. Okulun içinde bulunduğu toplum genel çerçevesidir. Toplumun kültürel ve ekonomik yapısı, siyasal düzeni, yönetsel birimleri, toplumsal değişim ve eğilimleri, kaynakları, yasal düzenlemeleri, bilimsel ve teknolojik gelişmişliği gibi birçok değişken, farklı yönlerden okulu etkilerler. Okulun kendi içerisinde özel çevresi ise girdilerini aldığı, mezunlarını yetiştirdiği, etkileşim halinde olduğu örgütlerdir. Bunlar farklı üst eğitim örgütleri, diğer okullar, toplum, aileler, örgütler ve benzerleridir. Okul, niteliklere girdisi ve çıktısı ile bağlı olduğundan, bunlar olmadan var olamaz ve yaşayamaz (Başaran, 2000, 45).

Türkiye’de okul zamanla birlikte ailenin ve toplumun gerisinde kalmıştır. Türk eğitim sisteminde okul aile ya da okul çevre ilişkisi çok iyi olduğu söylenemeyebilir. Okul-

aile birliği, okul koruma derneği ve okul yönetiminin birlikte düzenli bir Şekilde alışması gerekmektedir. Eğitim-ğretimin sistemimizin kalitesini büyük oranda azaltıcı etkenlerden biri çocuğun hayata hazırlanmasında birinci derecede role ve önemli olan okul ile aile arasında iş birliğinin yeterince sağlanamamasıdır. Özelikle veli görüşme saatleri ya da günleri dışında, velilerle ortak planlı bir Şekilde koordinasyon söz konusu değildir (Aytaç, 2000).

Öğrenci başarisının artırmasında, okulların sahip olduğu okul yapısı veya sosyo-ekonomik koşullarından daha çok okul-aile iş birliği ile arttığı Griffith ve Chu ve Williams tarafından yapılan çalışmalar sonucunda tespit edilmiştir. ğrenme ve davranış sorunları olan öğrenciler açısından bakılırsa ailelerinin öğretmenlerle yaptıkları görüşmeler sonucunda öğrencilerin okul-içi ve okul-dışı faaliyetlerinden dışında öğrencinin daha çok notları üzerinde yoğunlaştığı grlmştir (Demirbulak, 2000, 146).

Öğrencinin okul içerisinde süreçle birlikte gelişimi ailesinin eğitime verdiği değer ya da önem ile ilişkilidir. Aile-okul iş birliğinin iki avantajı vardır: Birincisi, ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi motivasyonu artmasını sağlar. Diğerisi ise, okulu iyi bilen aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler (Berger, 1987, 96-108).

Bu tanımlardan yola çıkarak okul öğrencinin eğitim ve ğretimi için nasıl önemli bir unsur ise ailenin ve çevrenin de bir o kadar önemli olduğu grlmştir. Çevrenin eğitim sürecine katkısı, ailenin de okula ve öğrenciye olan ilgisi öğrencinin başarisını ve davranışlarını olumlu yönde etkileyebilir.

2.3.2 Okul-Aile-evre İlişkileri

Okul aile ve evre faktörü öğrencinin başarısı için önemli bir yer tutmaktadır. Çocukları ile ilgilenen, çocuklarının sorunlarına çözüm arayan, okul ile iş birliği içerisinde olan ailelerin çocuklarının başarısı, çocuklarıyla ilgilenmeyen ailelere göre çok daha yüksektir. Okulun etkinliği ve öğrencinin bir bütün olarak duygusal, sosyal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-ailen iş birliğinin etkisinin çok önemli olduğu görülmektedir (Rosenblatt ve Peled, 2002, 349-367).

2.3.3. Çevre Kalkınmasına Okulun Katkıda Bulunması:

Okulun çevre kalkınmasına katkıda bulunabilmesi için;

- a. Okul, çevreyi inceler ve bireylerin eğitim için gerekli olan ihtiyaçlarını belirler, örgün eğitim ve ihtiyaç halinde yaygın eğitim yoluyla karşılamaya çalışır.
- b. Okul, çevre açısından insan kaynaklarının oluşmasında etkili olan bir örgüttür. Bu durum sonucunda okul, çevrenin eğitime ilişkin beklentilerini karşılayarak sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmesi ve kalkınması için insan gücünü yetiştirir.
- c. Okul yönetimi bu faaliyetlerde başarılı olabilmek için çevresindeki tüm kamu ve sivil toplum örgütleri ile iletişime geçer, bu kurumlar ile birlikte hareket eder, koordinasyon sağlar ve çevreden tepkiler alır (Taymaz, 2001, 197).

Okul yöneticiliği, çevrenin okuldan beklentilerini ve okulun da çevrenin bu beklentileri karşılama yeterliliğinin önemini kavramayı gerektirir. Yöneticinin sorumluluğu, çevrenin beklentilerinin sürekli olarak gözden geçirilmesidir.

Yöneticinin görevi, en üst düzeyde bir faaliyeti gerçekleştirmek amacıyla, çevresel ve mesleki katkıları olanak sağlayarak kendi içerisinde dengeli, herkese önerilebilecek geleceğe yönelik girişimlere ilişkin gereksinimlerin dikkate alınmasını ve değerlendirmesidir (Aydın, 2000, 184).

Toplum okulu modeline göre, okul toplum için olmalı ve okul ile toplum arasında bir etkileşim bulunmalıdır. Okul, toplum faaliyetlerin merkezinde olması için farklı zamanlarda açık olmalıdır. Gece ve gündüz herkese açık olması gereken okul, yetişkinlere de yer vererek sosyal, kültürel ve dinlenmeye yönelik etkinlikler yapılmalıdır (Lowe, 1985: 97 'ten aktaran; Pehlivan, 2000, 108). Okulun en önemli özelliklerinden biri insan odaklı olması ve sosyal bir düzen içerisinde çevrenin bir üyesi olarak varlığını devam ettirmesidir. Eğitim yöneticisinin çevre ile ilişkileri dört ana başlıkta yazılabilir;

- a) Demokratik ortamda, okulun hangi faaliyetlerde bulunacağı çevrenin bilmesi, öğrenmek istemesi doğal bir durumdur.
- b) Yönetici, çevrenin ve toplumun okuldan beklentilerini öğrendiğinde beklentileri karşılama faaliyetinde olmalıdır.

c) Okul çevresine ve toplumun beklentisi doğrultusunda hizmet verebilmeli ve yararlı olabilmelidir.

d)Çevre ve toplumun istek ve ihtiyaçları belirtilirken okula da gerekli yardım ve destekler sağlanmalıdır (Taymaz, 2001, 194).

2.3.4.Okul-Aile İş Birliği ve Aile Katılımının Sağlanması:

Zorunlu eğitim günümüzde geçmişe oranla daha uzun bir süreci kapsamaktadır. Ayrıca, öğrencinin okul içerisinde geçirdiği zamanın, ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana oranla daha kısa olmasından dolayı okul öğretmenlerinin aile çevresinden de desteklenmesi gereklidir. Çocuklarına destekleyici bir durum oluşturan aileler, sosyo-ekonomik durumları elverişsiz olsa bile çocuklarının okul başarısını artırmada önemli bir katkı sağlayabilirler. Öğrencilerin okul başarılarının olumlu yönde etkilenmesi ailelerin ve okulun ortak sorunu ve amacıdır. Bu amaç doğrultusunda okul ve aileler programlarını düzenlemek ve uygulamak için birlikte hareket edebilirler (Tutkun ve Köksal, 2000, 220).

Okul-aile iş birliği, öğrenci başarısının artmasına, öğrencinin derse ve etkinliklere katılımının sağlanmasına, güdülenmesine, kendine güvenin artmasına ve davranışların değişmesine olumlu yönde etki etmektedir. Ayrıca öğrencilerin okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı temel bir unsurdur (Burns, 1993, 9' ten aktaran; Pehlivan, 2000, 110).

Öğrenciler sabahtan akşama kadar ki süreç içerisinde iki farklı yaşam alanı ev ve okul arasında gidip gelmektedirler. Toplumsal ve ailevi sorunların, okuldaki eğitim öğretim sürecine sorun oluşturduğu görülmüştür. Öğrencilerden bazıları okula yeterince beslenmemiş, sağlıksız, güvensiz ve sevgi gibi temel ihtiyaç ya da gereksinimleri karşılanmadan gelmektedirler. Ailelerin okula sağladıkları desteğin az olması ve okulların amacı ve okulun faaliyetleri ile ilgilenmemeleri öğretmenlerin yakınmalarına neden olmuştur (Rosental ve Sawyers 1996' dan aktaran; Pehlivan, 2000, 110).

Ailelerin okulun faaliyetlerine katılımı ve okul aile iş birliğini engelleyen başlıca faktörler şunlardır:

1. Anne ve babaların kendi okul yaşantılarının olumsuz olması: anne ve babanın okul yaşantılarının olumsuz olması, bunun sonucunda okula karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır.
2. Ailelerin ekonomik sorunları: Genellikle ailelerin okula çağırılma nedenleri, ailelerden istenen ekonomik katılardır. Ailenin ekonomik yönden zayıf olması okulun etkinliklerine katılımında isteksiz ya da gönülsüz davranmalarına neden olmuştur.
3. Ailelerin okula ayırdığı zamanın yetersiz ya da az olabilmesi
4. Ailelerin eğitim düzeyinin düşük seviyede olması,
5. Öğretmenlerin olumsuz tutumları: Öğretmenler ailelerin okula katılımı için yeterli zaman ayırmadıkları ve okul etkinliklerine yeterince ilgi duymadıkları şeklindeki düşünceleri, okul-aile iş birliğinin en önemli engellerindendir. Aileler ise, okul için ne katkı yapabilecekleri konusunda öğretmenlerin yol gösterici olması gerektiğini belirtmektedirler.
6. Ev ve okul kültürünün farklılığı (Fiders ve Lewis, 1994'ten aktaran; Pehlivan, 2000, 111).

Okul ile aileler arasında iletişim kurulması şu yollarla sağlanabilir:

1. Veli-öğretmen-öğrenci toplantıları: planlı herkesin katılımını sağlamak için bir program hazırlanarak velilere bildirilir.
2. Karneler: Veliler çocuğun evdeki ödev yapma, kitap okuma sevgisi, televizyon izleme ve telefon ile oynama, öğrenmeye karşı ilgisi ve ev içerisindeki durumu hakkında karne doldurmalıdır.
3. Okul gazeteleri: Okul bir gazete çıkarmalı ve ev ödevleri için ipuçları, aile içi etkinlik faaliyetleri ve eğitimsel geziler v.b konularda velilerden yazılar istemelidir.
4. Kutlama kartları: Çocuğun olumlu davranışlarını ve özel başarısını kutlamak amacıyla öğretmen ve veliler karşılıklı olarak kutlama kartları göndermelidir.
5. Veli-öğretmen görüşmeleri.
6. Veli panosu: Velilere için özel, okulun ana girişinde olması tercih edilen bir pano oluşturulmalıdır.
7. Velileri bilgilendirme: Öğrencinin okulda ne öğrendiği ile ilgili meraklarını gidermek konuların, haftalık programların velilere gönderilmesi.
8. Ödev defterleri: Öğrencilerin, günlük ödevlerini ve aldıkları notları yazacakları bir

defterin yazılması ve oluşturulmasıdır. (Tutkun, Köksal, 2000, 222).

Aileler, okulun sadece bir kamu hizmetinin verildiği, çocukların eğitimi ve başarısı için faaliyet gösteren, kendilerinin dışında farklı bir kurum olarak görmemeli, ilk önce kendi çocuklarının eğitime, sonra da başka ailelerin çocuklarının başarısını nasıl arttırabilecekleri ve bunun yanında ailelerinden fazla destek ve yardım alamayan çocukların eğitime kendi güçleri doğrultusunda katkıda bulunmayı temel bir görev ve sorumluluk olarak görmelidirler. Eğitim olanaklarından gerekli şekilde yararlanamayan ve ekonomik hayatta yer alamayan bir bireyin, toplumda çeşitli sorunlar ile karşılaşacağından yola çıkarak bütün öğrencileri kendi ailemizin üyeleri olarak görmeliyiz ve okullara katılım çabalarını arttırmalıyız (Pehlivan, 2000, 113).

2.3.5. Baskı Grupları ve Gönüllü Kişi ya da Gruplarla İlişkiler:

Bursalıoğlu gruplar hakkında şu yorumda bulunmuştur; Çevre, ihtiyaçlar ve ilgiler doğrultusunda ortaya çıkan bireyler topluluğu olduğuna göre, çevrede çeşitli grupların olması olağandır. Bu gruplar dengeli olduğu sürece, okul yöneticisi fazla yıpranmayacaktır. Ancak bunlardan biri farklı güç yapıları ortaya çıkarsa, okul yöneticisi bu yapıyı iyi tanımak ve gözlemek zorundadır (Bursalıoğlu, 2000, 52-53).

Okul müdürü, okul çevresindeki ailelerin, topluluk gruplarının ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların okulu desteklemesini teşvik eder, kolaylaştırır ve organize eder bu durum sonucunda okul müdürü önemli bir rol oynamaktadır. Etkili okul müdürü şu şekilde tanımlanmaktadır; toplum içerisindeki güç odaklarını bilen, okulun eğitim programını, amaçlarını ve akademik standartlarını başarmada ve gerçekleştirmede anlaşma sağlayan kişidir (Griffith, 2000, 162-186).

2.3.6. Çevrenin Eğitime Desteğinin Sağlanması ve Halkla İlişkiler:

Okul, öğrencilerin eğitimi ve öğretimi dışında çevre ile birlikte faaliyet içerisindedir. Ayrıca okul hizmet verirken karşılık olarak destek sağlar. Faaliyetler, mal ve hizmet şeklindedir. Çevreden yardım alınması, ilgili kanun hükümlerine göre yapılır (Kanun No: 2860). Bunlar şunlar olabilir;

a) Okuldaki çeşitli branş ve alanlarda çevrede başarılı ve tanınmış bireylerin okuldaki

eğitim faaliyetlerine katılmaları sağlanır.

b) Bazı uygulamalı derslerin çevredeki ilgili kurum ve kuruluşlar içerisinde yapılması sağlanır. Bu faaliyet, dönemler içerisinde olduğu gibi yıl sonunda staj şeklinde gerekleēebilir.

c) ihtiyacı olan rencilere çevredeki kuruluşlardan çeşitli burs, kredi veya parasal destek sağlamak için girişimlerde bulunulur.

d) Okulda gerçekleştirilecek eğitim için, evre sanayi ve çeşitli kuruluşlarından karşılıksız araç gereç sağlanır. Bunun yanında, çeşitli faaliyetler, okulun binası ve tesislerinin bakımı ve tamirati için maddi kaynak sağlama ve işçilik hizmeti yardımı sağlama yolları aranır (Taymaz, 2001, 197-198).

Sorunların çözümünde örgütlerin halkla ilişkiler kurması etkilidir. Halkla ilişkiler için dergi, gazete, broşür, afiş, televizyon, mektup, radyo, törenler, yarışmalar, festivaller, sergiler, iletişim teknolojisi için gerekli araçlardır (Pehlivan, 2000, 115-116).

Çevreyi tanımaya yönelik çalışmaların yapılması: Okul, içerisinde olduğu çevreden rencileri alır, bu rencileri süreç içerisinde yetiştirir ve tekrar topluma kazandırır. Okul yönetimi okul çevresini, okulun içerisinde bulunduğu toplumu, güncel yaşam içerisinde sosyal ve ekonomik gelişmelerin toplumun yaşamı üzerindeki etkisini tanımak ve tanıtmak için çeşitli faaliyetlerde bulunmalıdır. Bunun için;

a. rencilerin, çevresini tanımaya katkı sağlar. Çevredeki doğal kaynakları, sanayinin gelişimini sağlayan hammaddeleri tanımaları, bu kaynaklardan yararlanma yollarını renmeleri için faaliyetlerde bulunulur.

b. Çevredeki, çeşitli kurum ve kuruluşların okul için ilgileri doğrultusunda rencilerin bilgi kazanmaları, bu kurum ve kuruluşlara olumlu tutum geliştirmeleri sağlanır.

c. evre içerisindeki kamu ve özel kuruluşların, ekonomik faaliyetler içerisindeki sanayi ve ticaret alanlarında insan gücüne olan ihtiyaçlarının bütünsel özellikleri hakkında bilgi edinmeleri için faaliyetler yapılır.

d. evre içerisindeki bireylerin okulu tanımaları için tanıtıcı etkinliklerde bulunulur. Okulda farklı zamanlarda etkinlikler yapılarak (sergi, yarışma, anma günleri ve çay günleri) veli ve çevredeki bireyler çağırılır. Okulun tanıtılması için, okulu tanıtıcı kitap ya da broşür hazırlanabilir. Tanıtım içerisinde okulun vizyonu, amacı, tarihçesi, yapısı,

kadrosu, öz kaynakları, okulun koşulları, eğitim programları, öğrenci etkinlik faaliyetleri v.b çeşitli durumlara yer verilir (Taymaz, 2001, 195-196).

Okul ile çevre arasında iletişim kurma: Okul ve çevre arasında amaçlar saptanır, ulaşım ve alternatif yollar belirlenerek planlanır. Çevre ile ilişkiler, halkın düşünce yapısı ve yaşam biçimlerinin zamanla etkilenmesi, kültürün gelişiminin sağlanması doğrultusunda iletişim sağlanması ve ilişkilerin kurulmasıdır. Bunun için;

- a) Okul bulunduğu toplum içerisinde ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri okul ile iş birliği yapmaya ve yardımcı olmaya davet edilir ve isteklendirilir.
- b) Okulda gerçekleştirilen eğitimi etkileyen çevredeki gruplar ve liderlerin görüş eylemleri okul amaçları yönünde etkinleştirilmeye çalışılır.
- c) Çevredeki toplum yaşamına ve iş ve çalışma hayatına yenilikler getirerek daha çağdaş bir düzeye ulaşmasına katkıda bulunulur, yol gösterir.
- d) Çevre sorunlarının okul ile iş birliği süreci içerisinde çözülmesi mümkün olanlar saptanır, uygulamalı projeler geliştirilir. İlgili kuruluşlar ile birlikte yapılacak çalışmalar eğitim aracılığıyla katkı sağlanır (Taymaz, 2001, 196-197).

Etkin bir yönetici, çevresi hakkında geniş, kapsamlı ve gerekli bilgiye sahip olması gerektiğinin farkında olmalıdır. (Çelik, 2000, 80) Çevrenin özellikleri, içerisinde bulunduğu kültür gruplarının ekonomik durumu, siyasal yapısı, tarihsel ve dinamik nitelikleri konuları hakkında bilgi ve veri toplamalıdır. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken, toplumların tamamen durağan olmadığını farkında olması beklenir (Aydın, 2000, 188).

2.3.7. Okul -Aile -Çevre İş Birliği ile İlgili Mevzuat

Okullardaki eğitimin istenilen düzeyde başarıya ve amaca ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç duyulmaktadır.. Okul içerisinde gerçekleşen ve başlayan eğitsel faaliyetler öğrencinin ailesi ve okul dışarısındaki çevresi ile tamamlanır. Okul yönetimi ailenin de sürece katılımı için velilerin bir araya gelmesine çeşitli birlikler ve dernekler kurmalarına yardım eder. (Kanun No: 2908), (Tebliğler Dergisi, 29.07.1965, Sayı:1363).

Okul içerisinde özel yönetmelik doğrultusunda kurulan okul aile birliği Dernekler Kanunu doğrultusunda kurulmuş olan okul koruma dernekleri çoğu zaman birlikte faaliyet gösterirler. Okul aile birliği şu şekilde açıklanır; okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenler, öğrenci velileri ve gönüllü olan öğrenci anne ve babalardan oluşan bir birliktir. Birlik içerisinde velilerin tümü, okulun yöneticileri ve öğretmenleri üye olarak kayda alınır. Okul aile iş birliğinin amacı, aile ve okul arasındaki iletişimi, ilişkileri artırmak, iş birliğini sağlamak, öğrencilerin daha başarılı olmaları doğrultusunda birlikte hareket ederek faaliyet göstermektir. Okul aile birliğini oluşturan organlar; genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kuruludur. Bu organlar yönetmelik hükümler doğrultusunda faaliyette bulunur. (Tebliğler Dergisi, 20.06.1983, Sayı: 2141). Kanun doğrultusunda Okul Aile Birliğinin görevleri şunlardır:

a. Fırsatlardan yararlanarak öğrencilerin millet, vatan, bayrak ve insanlık sevgilerini; Atatürk ilke ve inkılaplarına, manevî değerlere bağlılıklarını; dayanışma duygularını pekiştirmeleri doğrultusunda veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği içerisinde çalışmak.

b. Okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle eğitim faaliyetleri hakkında anne ve babalara yol göstermek.

c. Okulun programı, eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda öğrenci velilerini aydınlatmak.

d. Öğrencilerin sorumluluk yüklenmelerine, dürüst, nazik, saygılı, başarılı ve düzenli olmalarına katkıda bulunmak üzere aile ile iş birliği yapmak; Öğrencilerin başarılarını toplu şekilde ana ve babalarına göstermek için imkânlar hazırlamak.

e. Çocukların başarılarının artırılması için ana ve babalarla iş birliği yapmak.

f. Öğrencilerin zamanında ve düzenli olarak okula devamlılıklarının sağlanmasında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

g. Evde derslerine çalışmak için imkân bulamayan öğrencilere, okulda çalışma ortamı hazırlamak.

h. Öğrencilerin disipline ve toplum düzenine uyum sağlamaları için okul müdürlüğü ve velilerle iş birliği yapmak.

ı. Öğrencilerin yapmaları uygun olmayan işleri, gitmeleri uygun olmayan yerleri okul müdürlüğü ile birlikte tespit etmek ve ana-babalarla iş birliği yapmak.

j. Öğrencide bulunması istenilmeyen israf, gösteriş ve devlet malını hor kullanma gibi kötü davranışları önleyici tedbirleri almak.

k. Özel yetiştirmeye ve teşvike muhtaç çocuklar hakkında gerekli çarelere başvurmak.

l. Resim-iş, müzik, yabancı dil ve beden eğitimi derslerine özel ilgi duyan çocuklara okulda ve çevrede uygun imkânlar hazırlamak.

m. Öğrencilerin sağlıklı olmaları ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaları, temizlik alışkanlıkları kazanmaları, düzenli beslenmeleri ve boş zamanlarını değerlendirmeleri konularında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

n. Çocukların trafik kazaları ile diğer kazalardan korunmaları ve bu konuda alınacak tedbirlerle ilgili olarak veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

o. Okul çağındaki çocukların bakımı, gelişimi ve eğitimi konularında konferanslar düzenlenmesini sağlamak.

p. Öğrencilerin okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek için, ana ve babaların okulu ziyaret etme alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olmak.

ı. Sınıf öğretmenlerini öğrencilerin ana ve babalarını ziyaret etmeye teşvik etmek.

ş. Bakıma, yedirilmeye ve giydirilmeye muhtaç hasta ve fakir öğrencilere yardım sağlanması için okul koruma derneği ile iş birliği yapmak.

ç. İşitme, görme, konuşma, beden ve zihin yönünden özürü veya herhangi bir alanda yetenekli öğrencilerle, eğitimi zor öğrenciler gibi özel eğitime muhtaç çocuklar için tedbirler almak.

u. Tatillerde veya derslerden sonra okulun kitaplık, bahçe, oyun ve spor tesislerinden öğrencilerin, velilerin, ana ve babaların faydalanmalarını sağlayacak tedbirleri almak.

y. Çevrede okuma-yazma bilmeyen veya belli alanlarda yetişmek isteyen vatandaşları yetiştirmek üzere okulların yaptıkları faaliyetlere yardımcı olmak.

ğ. Ders yılı içinde ve ders yılı sonunda okulun yapacağı faaliyetlere gerekli katkıda bulunmak

2.3.8. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yapılan araştırma ile ilgili benzer araştırmalara belirtilmiştir. Araştırmalara kısaca değinilmiştir.

Demir (2022) yaptığı araştırmada, Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Eskişehir ili Tepebaşı merkez ilçesinde bulunan üç devlet ve üç özel ilkokullarında okul-aile iş

birliği kapsamında yapılan çalışmaların neler olduğunu saptamak ve bu çalışmalar hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirtmiştir. Nitel bir araştırma olanalışmadaki veriler, toplam altı ilkokuldaki dördüncü sınıf öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Bu araştırmada katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmaya on yedi ğretmen, on sekiz veli ve on dokuz ğrenci olmak üzere toplam elli dört kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada görüşme formu ile toplanan veriler de betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Öğretmenlerle, velilerle ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmada öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin okul-aile iş birliği ile ilgili ortak düşüncelerinin olduğu ve okullarında iş birliği kapsamında ortak etkinliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Okul türlerinde iş birliği kapsamında birbirlerinden farklılaşan etkinliklerin, beklentilerin, sorunların olduğu sonuçlarına da ulaşılmıştır.

şengönül (2019) alışmasında, ailelerin çocuklarına gösterdikleri ilgi ile akademik başarı arasındaki ilişki amaçlamıştır ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada ailelerin çocuklarına gösterdiği ilginin çocukların akademik başarısını olumlu yönde etki ettiği görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarının başarısını arttırmak için çeşitli etkinliklerde bulunduğu, onlarla eğitim hakkında konuştukları ve ev ödevlerine yardımcı oldukları, öğretmenleri ile iletişim halinde oldukları toplantılara gösterdikleri ancak ülke genelinde çocuklara ilgi oranlarının yeterli düzeyde olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akbaşlı ve Diş (2019) yaptıkları araştırmada, okul-aile iş birliğinin faydalarını sınıf ğretmenlerinin görüşlerine başvurarak belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda okullarda okul-aile iş birliğinin etkili şekilde uygulanmasının öğretmenlerin motivasyonunun artmasına, öğrenmenin olumlu bir şekilde gerçekleşmesi, velilerin okul amaçları doğrultusunda istekli şekilde güdülenmesine, ğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu yönde etkilemesi doğrultusunda katkıda bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akbaşı ve Tura (2019) yaptıkları araştırmada okul-aile birliklerinin mevcut durumunu ve uygulamalar içerisinde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesini amaçlamış ayrıca tarama deseni kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul-aile birliğinin kuruluşundan bu yana uygulamalar içerisinde birçok değişikliğin olduğu, birliğin yönetmelikler içerisinde belirtilmiş görevleri uygulamada sorunlar yaşadığı, belirtilenleri tam olarak yerine getiremediği vb. sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ergin ve Çoyak (2019), “Veli Beklentileri Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” makale çalışmasında, farklı eğitim başmaklarındaki öğrencilerin ailelerinin eğitimden, okuldan, eğitmenen ve okul idarecisinden gerçek beklentilerinin neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışma yapmıştır ve kendi geliştirdikleri “Veli Beklentisi Ölçeği” uygulamışlardır. Araştırma sonucunda velilerin eğitimden ve okuldan neler beklediğinin bilinmesi gerektiği ve her velinin beklentisinin farklı olması, en önemli nokta bu beklentilerin diğer bireyler tarafından bilinmesi ve bu beklentilerin karşılanması gerektiği vurgulanmıştır.

Özdemir (2018), “Okul-Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Yönetici Görüşleri” çalışmasında eğitimin kalitesinin artırılması ve finansal kaynak olma açısından okul aile birliklerinin üzerinde durmuştur. Araştırma, okul-aile birliklerinin etkililiğini yöneticiler açısından ele almaktır. Araştırma sonucuna göre okul yöneticilerinin geneli okul-aile birliklerinin finans sağlamada yararlı olduğu görüşündedirler. Araştırma sonucundaki bir diğer nokta ise okul yöneticileri okul-çevre ilişkisi içerisinde çevrenin çok az katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu araştırmaya bakılarak okul-aile birliği yönetim kurulunun yapısının yeniden şekillenmesi ve velilerin daha çok katılım sağlamaları istenilmiştir bununla birlikte “profesyonel okul aile iş birliği modelinin” oluşturulmasına öneriler getirilmiştir.

Öz (2018) bir araştırma yaparak, ilköğretim1.kademedeki öğretmen ve öğrenci velilerinden bilgiler toplamıştır. Araştırmadaki örneklem, Ağrı İlinin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardaki 150 öğretmen ve 120 öğrenci velisi olmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmen-veli görüşmelerinin çok fazla yapıldığı, öğretmenlere göre derslerinde daha başarılı olan öğrenci velileri daha çok görüşmeye gelirken, velilere göre ise derslerinde başarısız olan ve ev ödevi yapmayan öğrencilerin velileri daha çok

görüşmeye gittiği, veli toplantılarının en az bir kez yapıldığı ve bu toplantılara genel anlamda katılımın sağlandığı, toplantılara genel olarak annelerin katıldığı, toplantıların çocukların üzerinde etkisinin olduğu; toplantılarının senede iki kez yapıldığı ve buna rağmen velilerin çoğunluğunun katılım göstermedikleri tespit edilmiştir.

Çinkır, Nayır (2017) araştırmasına bakıldığında, “Okul aile İşbirliği Standartlarına İlişkin Velilerin Görüşlerine Göre İncelenmesi” ismini vermiştir ve çalışmayı 173 aile üzerinde uygulanmıştır. “Okul Aile İşbirliği Standartları” ölçeği ile veriler çözümlenmiş ve araştırma sonucunda velilerin okul aile birlikleri ile ilgili hiçbir sorunlarının olmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanında veliler okul aile iş birliği standartlarına ilişkin anlatımları önemsedikleri belirtmiş fakat uygulanmadığını dile getirilmiştir.

Albez ve Ada (2017) çalışmalarında okul-aile iş birliğine yönelik okul yönetiminin ve velilerin görüşlerini, beklentilerini, karşılaştıkları sorunların neler olduğunu amaçlamışlar ve tarama modeli uygulamışlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; okul-aile iş birliğinin istenilen düzeyde gerçekleşmediği, öğretmenlerin veya okul yönetiminin ailelere karşı ilgi ve davranışlar gerçekleştirmesinin ailelerin okula daha ilgi dolu bakmasında etkili olduğu, öğrenciyi birçok yerden desteklemede ailelerin ve okulların birbirine ihtiyaç duyduğu sonuçlarına varılmıştır.

Çalışkan ve Ayık (2015) “Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim” adında bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada okul-aile birliklerinin önemi derecesi ve veliler ile olan iletişim boyutu incelenmiştir. Sonuç olarak okul-aile birliğinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Öğretmen veli iletişimin her zaman olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öğrencinin başarısının artması için okul-aile-öğrenci iş birliği etkili bir iletişimle sağlanmalıdır. Çalışmada bir program hazırlanmış ve bu programa gerçekleştiren ailelerin çocukları, programa gerçekleştirmeyen ailelerin çocuklarına göre daha başarılı olduğu farkına varılmıştır.

Çalışkan ve Ayık (2015) araştırmalarında, okul aile birliğinin kuruluş amacını ve önemini vurgulamışlar ve yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmışlardır.

Araştırma sonucunda, velilerin eğitim sürecine katkı sağlamasının eğitim-öğretimin daha olumlu yönde etkileneceği ile doğrudan bir ilişki olduğu görülmüştür.

Çayak ve Ergi (2015) yaptıkları araştırmada, okullarda öğrencilerin olumsuz davranışlarını öğretmen-veli iş birliği ile arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır ve çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda; olumsuz öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iş birliği arasında pozitif bir ilişki olduğu, veli-okul iş birliğinde velilerin tutumlarının cinsiyetlerine ve çocuk sayılarına göre değişiklik gösterebildiği, istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede velilerin yaşları ve öğrenim durumları göre değişiklik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ahioğlu (2014) araştırmasında eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının ailenin katılımı ile ilgili görüşleri hakkında bilgi almayı amaçlamıştır ve karma araştırma yöntemi kullanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının çoğunun ailenin katılımı hakkındaki düşüncelerinin olumsuz olmadığı, eğitim süreci içerisinde derslerin içerisinde olması gereken en nemli önemli konulardan birinin aile katılımı olmasını vurguladıkları ve branş öğretmenliği adaylarının aile katılımı hakkında bilgilerinin daha az olduğu, aile katılımının okullar arasında istenilen düzeyde desteklenmediği görülmüştür.

Kaplan, Öztürk ve Ertör (2013) çalışmalarında; öğretmenlerin, öğrencilerin evlerine yaptığı ziyaretlerin öğrencilerin aileleri, öğretmenleri ve okul idaresine yönelik tutumları üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmasının öğrencilere birçok olumlu etkisinin olduğu sonucu bulunmuştur. Öğrenciler ailesine, öğretmenlerine, okuldaki diğer insanlara karşı davranışlarında, tutumlarında daha sağlıklı ve daha olumlu iyi ilişkiler kurdukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Argon ve Kıyıcı (2012), “İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri” çalışmalarında velilerin eğitim süreci içerisine katılımlarının hangi düzey doğrultusunda olduklarını değerlendirmişlerdir.

Araştırma sonucunda ailelerin katılımını engel olan durumlar; eğitim düzeyi, kültürel yaşam, aile gelir seviyesinin az olması, aile içerisinde yaşanan problemler olarak belirtilmiştir. Bu duruma bakarak katılımların daha çok olması için, çeşitli seminerler, ev ziyaretleri v.b etkinliklerin yapılması görüşüne ulaşılmıştır.

Akral (2010) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okulları içerisinde, okul aile birliğinin gerçekleştirdiği çalışmaların önemi hakkında bazı sonuçlara ulaşılmıştır: Okul aile birliklerinin üstlendiği görevler önemli olarak belirtilirken bu görevleri yerine getirmekte çok fazla bir çaba gösterilmediği belirlenmiştir. Okul aile birliği üyeleri daha çok finansal nitelikli görevleri tercih ederken, eğitsel faaliyet ya da görevlere katılımların daha az olduğu görülmüştür. Okul aile birliği içerisinde görev yapan velilerin okula daha etkin katılım göstermesi için çeşitli eğitimlerin verilmesi görüşüne varılmıştır.

Özgen ve Aydın (2010) “Okul-Aile İşbirliğine Yönelik, Öğretmen ve Veli Görüşleri’ni araştırıldığı çalışmasının sonucunda yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin iş birliğini gerçekleştirme konusunda sorunların süre geldiği, bu sorunların çözümleri için ortak anlamda görüşlerin olmasına rağmen sorunları çözen bir durumun gerçekleşmediği ortaya çıkmıştır.

Binicioğlu (2010) yaptığı çalışmada ilköğretimde aile katılım etkinliklerinden olan okul-aile iletişim etkinliklerinin veli ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlanmış ve tarama modeli kullanılmıştır. Okullarda iş birliği kapsamında veli toplantıları, seminerler vb. çalışmaların yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin veliler ile daha çok toplantı yaparak iletişim kurdukları, velilerin öğretmenler ile her konuda iletişime geçebildikleri ve en çok öğretmenle çocuğun derslerdeki durumu hakkında görüşme yaptıkları vb. sonuçlar elde edilmiştir.

Özgan ve Aydın (2010) çalışmalarında okul-aile iş birliği ilgili öğretmenlerin ve yöneticilerin düşünceleri ile içerisinde bulunan durumu betirtmek ve iş birliğinin sağlanabilmesine yönelik çözümsel öneriler geliştirebilmeyi amaçlamışlar ve tarama modelini kullanmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin iş birliği için düşüncelerinin olumsuz olduğu, velilerin ilgisinin az

olmasından yakındıkları, parasal ya da finansal problemlerin öğretmen-veli ilişkisinin daha iyi olmasına engel olduğu, ailelerin iş birliği hakkında bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Özdemir (2009), “İlköğretimde Okul Aile İşbirliği Çalışmalarının Aile Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi” araştırma sonucunda, okul dışı faaliyetler içerisinde birlikte ödev yapmanın en yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ancak eğitim programları eve gönderilmemektedir. Aile ziyaretlerini, telefon görüşmeleri gibi çalışmaların çok fazla yeterli olmadığı tutumunda bulunulmuştur. Ayrıca ailelerin okul yönetiminde karar sürecine pek fazla katılım göstermediği görülmüştür.

Balkar (2009) çalışmasında, okul-aile iş birliği sürecine yönelik öğretmen ve veli görüşlerini belirlemeyi amaçlamış ve nitel araştırma yöntemi kullanmıştır. Araştırma bulgularından yola çıkarak, okul-aile iş birliği sürecinin daha yararlı olabilmesi için öğretmenlerin belli bir düzen içerisinde ev ziyaretleri yapmaları, öğretmen-veli ile iletişimi daha üst seviyeye çıkarmak için okul içerisinde ve dışarısında çeşitli etkinliklerin ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, toplantılara gerekli zamanın ayrılması, okul yöneticilerin veya öğretmenlerin veliler ile iletişime geçerek gerekli durumlar için haber verilmesi önem arz ettiği sonuçlarına varılmıştır.

Yıldırım ve Dönmez (2008) Okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve velilerin neler düşündüğü hakkında araştırma yapmışlardır. Araştırmada öğrenci başarısı için okul-aile iş birliğinin çok etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Veliler ile daha sağlıklı iletişim kurabilmek için en çok yüz yüze görüşmenin kullanıldığı bunun yanında durumsal süreç doğrultusunda farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı vurgulanmıştır.

Kotaman (2008) araştırmasında, Türk ebeveynlerinin okur-yazarlık düzeyleri içerisinde çocuklarının eğitim ve öğretimlerine katılım seviyelerini belirlemek için çalışma yapmış ve bu çalışmada nicel araştırma yöntemini kullanmıştır. Üniversite mezunu ya da eğitim seviyesi yüksek olan velilerin yüksek okul mezunu olmayan velilere göre çocukların eğitimleri için sayısal anlamda daha fazla katılım sağladıkları ve ebeveynlerin eğitime katılımı ile çocuğun akademik başarısını artırdığı sonucu görülmüştür.

Gül (2007), “Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İş birliği” konulu çalışma yapmış, çalışmada oluşturduğu anketi öğretmen ve ailelere uygulamıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; şu kanılara varılmıştır; okul çalışmalarını evde de etkinlikler ile destekleye ailelerin çocukları daha başarılı ve okul yönetimi ile sürekli iletişim içerisinde olan ailelerin çocukları da daha başarılıdır. Ailenin eğitim seviyesinin artması çocukların akademik başarısı ile doğru orantılıdır.

Atayeter (2004), yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında okul-aile iş birliğini, okuldaki faaliyetler hakkında velilerin bilgilendirilmesini ve velilerin okul idaresine katılma düzeylerini incelemiştir. Araştırmaya göre, okul yöneticilerinin, okuldaki etkinliklerin velilere tanıtılması konusunda ilgili plan ya da programının olmaması ve bu konuya yeterli önem verilmediğini belirtilmiştir.

Çeviş (2002), “Denizli İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin Yönetici, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi” çalışmanın bulgularında; yöneticilerin öğretmenlere göre okul-aile iş birliği ve iletişim durumlarının yeterince iyi olduğu, ancak velilerin ise bu durumdan çok fazla memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kaplan (2002), araştırması sonucunda okul ile aile arasındaki eğitimsel birlikteliği sağlamak ve aileyi daha çok okula katmak okulun, ailenin ve öğrencilerin okul-aile iş birliği doğrultusunda hareket edilmesi kanısına varmıştır.

Canpolat’ın (2001), “Öğretmen-Aile İşbirliği ile Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi” çalışması ile ailelerin %80, 8’inin katılım içerisinde olduğunu tespit etmiştir. Eğitim seviyesi daha yüksek olan ailelerin ise yeterince bilgili oldukları kanısına varılmıştır.

Oğan (2000), “Okul-Aile Birliği ile Ana-Baba İletişimi ve Velilerin Eğitim Beklentisi” adlı araştırmasında; Velilerin, verimli ve daha etkin çalışarak, karar aşamasında aktif rol alarak, birlikte hareket etmenin farkına vararak okul aile iş birliğinin geliştirmesinde etkili olabileceğini savunmuştur.

Gökçe (2000) “İlköğretimde Okul-Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi” adlı araştırmasında okuldaki bütün bireylerin sürekli olarak etkileşim içerisinde ve iş birliğine dayalı çalıştıkları belirlenmiştir.

Yaylacı (1999) “İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı” araştırmasında ailenin okula katılma düzeyini, katılıma sorun teşkil eden durumları ve katılmaya engel olan durumları ortadan kaldırmak, katılımı daha da arttırmak için neler yapılabileceğini hedeflemiştir. Bu araştırma sonucunda; aile katılım oranı oldukça az çıkmıştır. Katılımın az olma sebebinin zamanın yetersizliği ve ekonomik sorunlar olduğu görülmüştür.

Eroymak (1997), “İlköğretim Okullarında Velilerin Okul Yönetimlerine Katılmaları” araştırmasında veriler sonucunda şu bulguya ulaşılmıştır: Velilerin okul katılımında ne yapmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Kaşıkcı (1996), yaptığı araştırmasında, okul-aile iş birliğinin oluşturulması ve geliştirilmesi hakkında öğretmenlerin %28’i fazla bilgili olmadıklarını belirtmiştir.

Kıncal (1991), okul-aile birliği üzerine çalışma yapmış ve çalışmasının adını “Okul-Aile Birliğinin Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeyi” olarak tanımlamıştır. Çalışmanın sonucuna bakarak, öğretmenlerin ve velilerin birbirleri ile olan iletişim düzeylerinin çok az olduğu görülmüştür. Veliler, okul aile birliklerinden çocuklarının akademik başarılarının artmasına yardımcı olmalarını istediklerini belirtmişlerdir.

Orell ve Pihlaja (2020) yaptıkları çalışmada Finlandiya’nın 2016 yılının sonbahar dönemi okul-aile iş birliğini incelemeyi amaçlamışlar ve çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmışlardır. Araştırmadaki bulgulara bakılarak; çekirdek eğitim programında eğitim için okul-aile iş birliğinin öneminin her alanda belirtildiği, okulların işleyişinin ayrılmaz bir parçası olarak okul-aile iş birliğinin görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Papadatou ve Alexopoulos (2019) araştırmalarında nicel araştırma yöntemi kullanılmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmenlerin okul yöneticileri ile iş

birliğinden tam verim alınamadığı ve yöneticilerin öğretmenler ile düzenli iletişim kurmadığı, bazı öğretmenlerin iş birliğini gerçekleştirmediği ve bu durum sonucunun aileler açısından olumsuz olduğu belirtilmiştir.

Jeziarski ve Wall (2017) araştırmalarında, ailelerin eğitime katılma konusunda eski yıllarda ve günümüzde ne tür çalışmaların yapıldığını belirlemek ve kültürel anlamda bu konu hakkında değişikliğin olup olmadığını tespit etmek için 1993 ile 2015 yıllarını araştırma yapmışlar ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre 1990'lı yıllarda çalışmalar daha çok çocukların akademik başarıları ve eğitim sistemi ile ilgili yapılmışken 2000'li yıllarda ise çalışmalar daha çok aile katılımı ve okul ile iş birliğinin çocuk üzerindeki etkisi ile ilgili olduğu görülmüştür. Zaman içerisindeki sistemdeki değişikliklerden biri olan okul-aile iş birliğinin çocuklara ve eğitim sistemine birçok olumlu katkısı olduğu belirlenmiştir.

Pancu ve Bocos (2016) yaptıkları çalışmada okul ile aile arasındaki iletişimin ve iş birliğinin artırılması için nasıl bir stratejinin uygulanması gerektiği konusunda ebeveynlerin görüşlerine başvurmuşlar ve nicel araştırma yöntemi kullanılmışlardır. Araştırma bulgularına göre iş birliğinin daha iyi gerçekleşmesi için öğretmenlerin ailelere iş birliği hakkında bilgiler ve öneriler vermesi, veli toplantıları ve telefon görüşmeleri birlikte mailler gibi uygulamalar yapılması gerektiği görülmüştür.

Hafizi ve Papa (2012) yaptıkları çalışmada, Arnavut eğitim sistemindeki okul-aile iş birliğinde karşılaşılan sorunların neler olduğunu görmeyi amaçlamışlardır ve araştırmalarında nicel araştırma yöntemi kullanılmışlardır. Araştırma sonucunda okul-aile iş birliğinin iyi düzeyde olamamasının genel olarak en önemli iki nedeninin ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması ve yetersiz ekonomik koşullar neden olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Baek (2010)'in araştırmasında Norveç'te ilkokullardaki velilerin eğitim seviyesine göre nasıl bir durum sergiledikleri durumu görmeyi amaçlamıştır. Ebeveyn katılımının eğitim düzeyine göre farklılıklar gösterdiği, öğrenim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin daha fazla iş birliği yaptığı görülmüştür.

Rogers vd., (2009) yaptıkları araştırmada ailelerinin eğitimine katılımı ile çocukların okul başarılarındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda ailelerin etkin bir şekilde eğitime katılması ile çocuklarının akademik başarıları arasında doğru orantı olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma için nitel araştırma modeli tercih edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yönteminin seçilmesindeki temel neden nitel araştırmanın görüşmeye dayalı bir araştırma türü olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca nitel araştırma davranış ya da olguların nasıl ve niçin sorularına cevap arayan bir araştırma yöntemi olduğu için tercih edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde durum çalışması seçilmiştir.

Nitel araştırma yöntemini için birçok tanım yapılmıştır, Bu tanımlardan Van Maenen nitel araştırmanın modelini şu şekilde açıklamıştır; sosyal yaşam içerisinde, kendiliğinden oluşan fenomenlerin frekansını değil, ne anlama geldiğini açıklamak, çözmek, tercüme etmek veya farklı türlü anlamlandırmayı sağlayan bir dizi yorumlayıcı tekniği kapsayan çatı (şemsiye) bir terimdir (Van Maenen, 1979'dan akt. Merriam, 2009: 13). Nitel araştırma ile ilgili bir başka tanımda ise; insanın kendi sınırlarını çözmek ve kendi çalışmasıyla oluşturduğu toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından biri (Özdemir, 2010: 326) olarak ifade edilmiştir.

Yıldırım ise nitel araştırma yöntemini şu şekilde açıklamıştır; teori oluşturma doğrultusundan hareketle sosyal olguları bağlı oldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı öne çıkaran derinlemesine ve ayrıntılı bilgileri gerektiren bir yaklaşımdır (Yıldırım, 1999: 10). Nitel araştırmanın başka bir tanımına baktığımızda ise nitel araştırma, araştırma yapılacak konu, olay, olgu ve alguların ya da konuların doğal ortamdaki durumlarını tespit etmek amacı ile yapılmasıdır. Ayrıca nitel araştırmalarda genellikle görüşme, gözlem ve doküman çözümlemesi teknikleri kullanılmaktadır

(Ekiz, 2003; Kuş, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması “güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerine odaklaşıp, derinlemesine” incelenmeye çalışılmaktadır (Bassey, 1999; Stake, 1995; Yin, 1994’den akt., Ekiz, 2003, s.43). Araştırma yapmak için özel bir durumun varlığından bahsedilmesi gerekmektedir. Bir duruma ait etmenler bütüncül bir çerçevede birbiriyle ilişkili bir şekilde araştırılır. Birden çok veri toplama yöntemi kullanılarak verilerin oluşturulması, birbirini sınaması ve desteklemesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.77). Bu tanımlara bakılarak araştırmamızda durum çalışmasının neden yapıldığı görülebilir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul aile işbirliği çerçevesinde karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemi belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri nitel araştırmalarda olgu ve olayların keşfedilmesi ve açıklanmasını kolaylaştırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 118). Bunun yanında araştırma amacı doğrultusunda belirlenen konular hakkında daha detaylı bilgi edinme imkanı sunmaktadır. (Patton, 2014, s. 46). Bu doğrultuda araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabılır ve ölçüt örnekleme yöntemleri ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yolunda, örnekleme problemiyle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşmaktadır. Bu örnekleme yönteminde, araştırma içerisinde önceden belirlenmiş ölçütleri sağlayan bireyler örnekleme dahil edilmektedir. Burada belirtilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilmektedir. Kolay ulaşılabılır örnekleme yönteminde ise araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması bakımından araştırmacı tarafından kolay ulaşılabılır bir grupla araştırma süreci yürütülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 122-123).

Araştırmada çalışma grubu oluşturulurken belirlenen ölçütler ise katılımcıların Sosyal Bilgiler öğretmeni olması, özel okullarda görev yapması ile birlikte kolay ulaşılabılır olması açısından Kayseri ve Nevşehir’deki özel okullarda görev yapıyor olmaları şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmacının örneklem grubunun büyüklüğünden emin olmadığı durumlarda ortaya çıkan kavram ve süreçlerin tekrar etmeye başlaması yeterli sayıda veri kaynağına ulaşıldığına işaret edebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 125). Bu doğrultuda görüşme süreci içerisinde tekrar eden verilerin oluşması ve araştırmada belli bir doyum noktasına ulaşılması nedeniyle görüşmeler özel okullarda görev yapan 21 katılımcı öğretmen ile sınırlandırılmıştır

Katılımcıların Dağılımı ile ilgili özellikler:

Bu bölümde katılımcılara cinsiyet, mesleki hizmet süreleri, özel okullardaki hizmet süreleri, mezuniyet durumları, ve okutmakta oldukları sınıf hakkında sorular sorulmuş ve şu bulgulara ulaşılmıştır.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

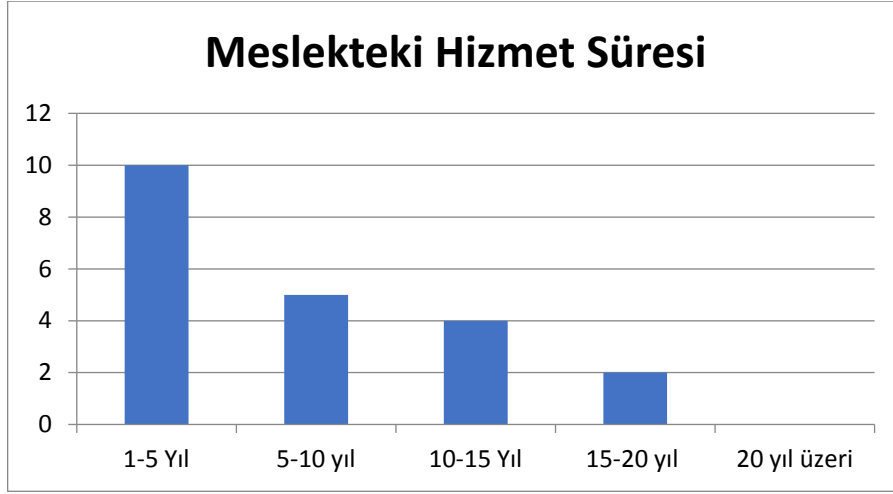

Şekil 3. 1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Araştırmamıza Kayseri ve Nevşehir’de özel okullarda çalışan 14 kadın, 7 erkek Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Özel okullarda çalışan Kayseri’den 10 kadın 4 erkek toplam 14 katılımcı öğretmen ve Nevşehir’den 4 kadın 3 erkek toplam 7 katılımcı öğretmen olmak üzere görüşlerine başvurulmuştur.

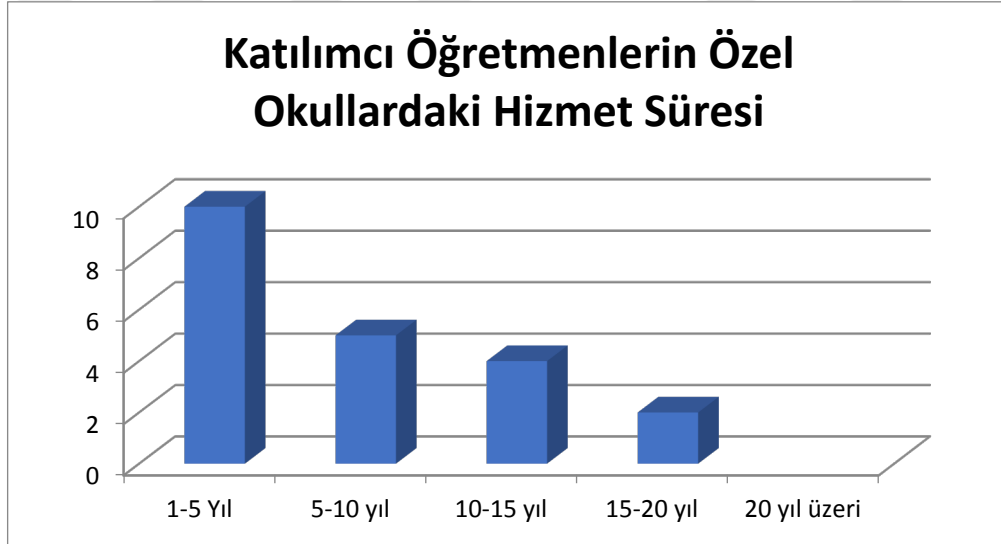
Katılımcıların Meslekteki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Şekil 3. 2. Katılımcıların Meslekteki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Özel okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun meslekteki hizmet sürelerinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir. Araştırmamızda 20 yıl üzeri hizmet süresine rastlanmamıştır.

Katılımcıların Özel Okullardaki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

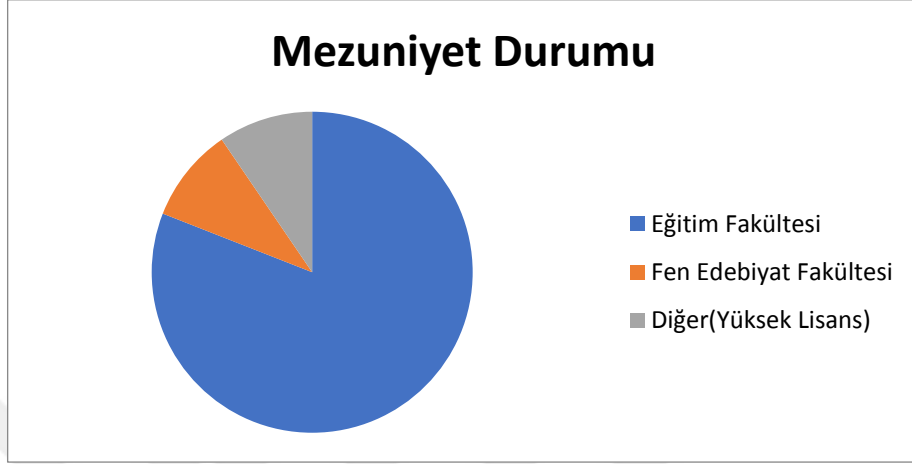

Şekil 3. 3. Katılımcıların Özel Okullardaki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Katılımcı öğretmenlerin özel okullardaki hizmet süreleri en çok 1-5 yıl olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin sayısı hizmet süreleri değişkenlik göstermiş, katılımcı öğretmenlerden özel okullarda hizmet süreleri fazla olan öğretmenlerin sayısı katılımcı öğretmenlerin sayısına oranla düşüktür Özellikle mesleki hizmet süreleri ile özel okuldaki hizmet süresi arasında ilişkinin korelasyonu +1'e yakındır. Yani mesleki

hizmet süreleri ile özel okullardaki hizmet sürelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir.

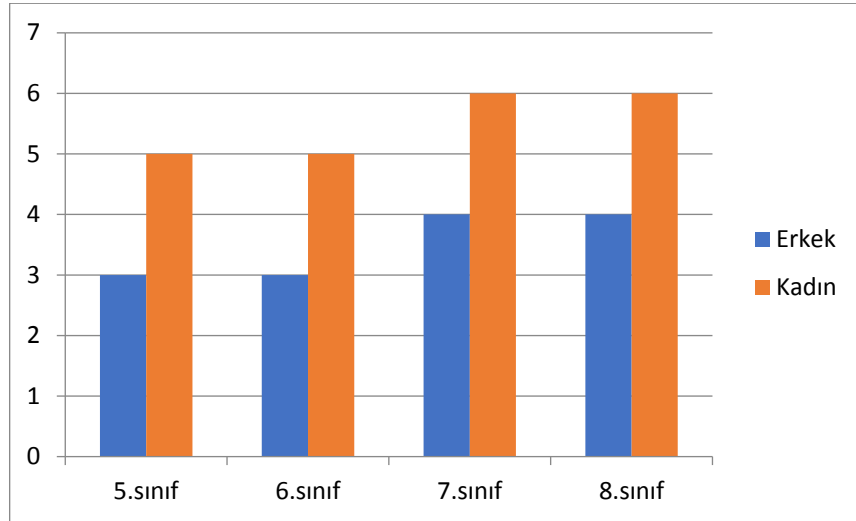
Katılımcı Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları

Şekil 3. 4. Katılımcı Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları

Kayseri ve Nevşehir özel okullarında görev yapan katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümü Eğitim Fakültesi mezunudur.

Katılımcı Öğretmenlerin Dersine Girdiği Sınıflar

Şekil 3. 5. Katılımcı Öğretmenlerin Dersine Girdiği Sınıflar

Kayseri ve Nevşehir'deki özel okullardaki kadın ve erkek öğretmen katılımcıların büyük bir bölümü 2 kademe yani 5. ve 6.sınıf veya 7. ve 8.sınıfları okutmaktadır. Okul öğrenci sayısı ve sınıf sayısına göre öğretmenlerin okuttuğu kademe ve sınıflar değişkenlik göstermiştir.

Katılımcı Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmen Sayısı

Katılımcı öğretmenlerin görev yaptıkları özel okullardaki Sosyal bilgiler öğretmen sayısı değişkenlik göstermektedir. Katılımcı öğretmenlerin çalıştığı özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerden on yedisinin görev yaptığı özel okulda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmeni sayısı iki olarak belirtilmiştir. Üç katılımcı öğretmenin görev yaptığı özel okulda ise Sosyal Bilgiler öğretmeni sayısı üçtür. Bir katılımcı öğretmenin görev yaptığı özel okulda ise Sosyal Bilgiler öğretmen sayısı birdir. Özel okullarda görev yapan yirmi bir katılımcı öğretmenin görev yaptığı özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yüzdesel dağılımı yaklaşık %80,96 ile iki öğretmen, %14,29 ile üç öğretmen ve %4,77 ile bir öğretmen olarak belirtilmiştir.

Özel Okullarda Görev Yapan Katılımcı Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Özel Okullarındaki Öğrenci Sayısı

Özel okullarda görev yapan yirmi bir katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenin özel okullarındaki öğrenci sayısı değişkenlik göstermekle birlikte büyük bir oranda 500 öğrencinin üzerindedir. Özel okullarda görev yapan katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin on dördünün görev yaptığı özel okulun öğrenci sayısı 500'ün üzerindedir. Beş özel okulun öğrenci sayısı 350-500, iki özel okulun öğrenci sayısı ise 250-350 arasındadır.

Özel Okullarda Görev Yapan Katılımcı Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Dersi İçin Gerekli Olan Materyallerin Okullarındaki Mevcut Durumu

Özel okullarda görev yapan katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları özel okullarda katılımcı öğretmenlerin görüşme formuna verdiği cevaplar doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi için gerekli olan materyallerin (harita, bilgisayar, konu anlatımlı kitaplar, soru bankaları, projektör, akıllı tahta) tamamı bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul-Aile İşbirliği Çerçevesinde yaşadığı güçlükler ifadesine yönelik özel okullardaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından görüşlerinin belirlenebilmesi için taslak olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formunda on yedi açık uçlu

soru hazırlanmış daha sonra uzman görüşleri doğrultusunda on bir açık uçlu soruya indirgenmiştir. Taslak üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman değerlendirmeleri sonucu yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma süreci şu şekilde çeşitli aşamalardan geçerek gerçekleşmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu Nevşehir ve Kayseri'deki özel okullardaki araştırmaya gönüllü olarak katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine sunulmuştur. Araştırmaya gönüllü olarak katılan Kayseri ve Nevşehir'deki özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara eksiksiz cevap vermeleri istenmiş katılımcı öğretmenlere bu durumun araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliğini etkileyeceği belirtilmiştir. Katılımcı öğretmenler araştırma görüşme formundaki soruları cevapladıktan sonra araştırmanın verileri toplama süreci gerçekleşmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla elde edilen veriler MAXQDA 12 programı kullanılarak içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin içerik analizine tabi tutulmasında belirli adımlar izlenerek temalar oluşturulmuş ve alt kodlara ayrıştırılmıştır.

3.6. Araştırmanın Güvenirliği

Araştırma sonuçlarının niteliğini ve geçerliliğini belirlemek için geçerlilik ve güvenilirlik kavramları kullanılan en önemli araçlardandır. Bir araştırmanın nitelikli olması için, araştırmanın bilimsel olarak kabul edilmesi ve bilimsel kullanıma uygun olması gerekmektedir (Arastaman, Fidan ve Fidan, 2018). Geçerlik ve güvenilirlik kavramları bilimsel araştırmalarda en sık kullanılan iki önemli faktördür (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Ayrıca geçerlilik ve güvenilirlik unsurlarının geliştirilmesi, Smith'in (1990) belirttiği gibi, sosyal ve eğitim araştırmalarının karşı karşıya olduğu en zor ve önemli sorunlardan bir tanesidir. Nitel araştırmalarda

inandırıcılık, aktarılabirlik, onaylanabilirlik ve güvenilebilirlik başlıkları altında ele alınmaktadır (Lincoln ve Guba, 1985).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

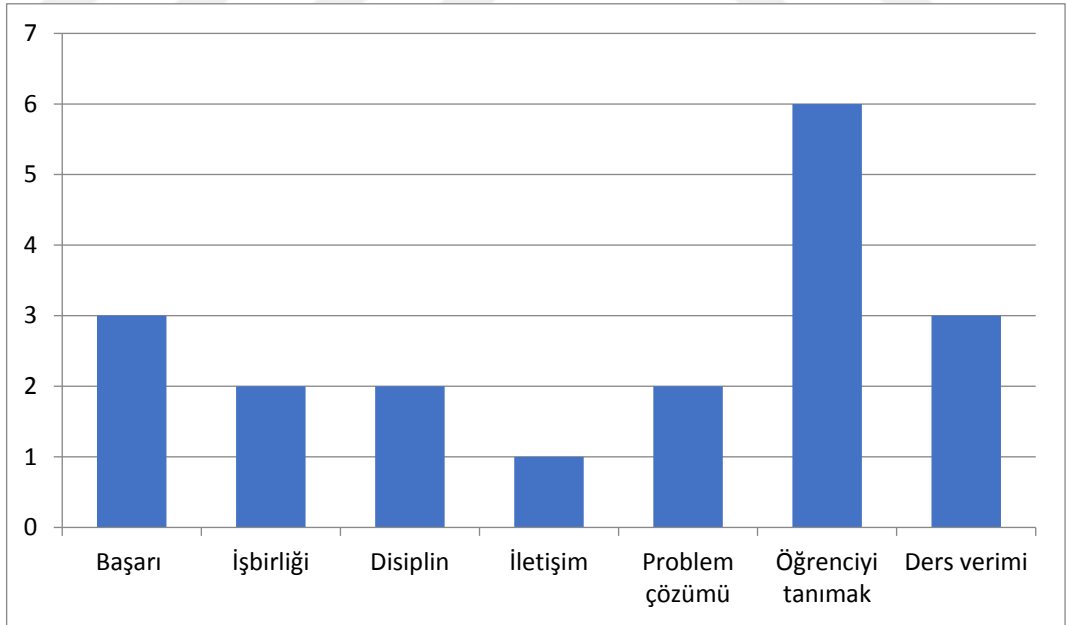
BULGULAR

4.1.Katılımcı Öğretmenlere Görüşlerin Belirtilmesi Yönelik

Bu bölümde katılımcı öğretmenlere sorulan sorular, öğretmenlerin verdiği cevaplar ya da görüşleri ve analizleri yer almaktadır.

4.1.1. Okul-Aile İşbirliği Size Neler Katıyor?

Öğretmenlerin okul-aile iş birliği size neler katıyor sorusuna verdiği cevaplardan yola çıkılarak aşağıdaki grafik şekillenmiştir.

Şekil 4. 1. Okul-Aile İşbirliği Size Neler Katıyor?

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak okul-aile iş birliğinin şu konular üzerinde katkı sağladığı görülmüştür;

- Öğrenci başarısı

- İş birliği
- Disiplinli çalışma
- Etkili iletişim
- Problem çözümü
- Öğrenciyi daha iyi tanımak
- Ders veriminin artması

Katılımcı öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekilde belirtilmiştir;

Katılımcı Öğretmen 4; “Okul-aile iş birliği öğrenciyi tanımamızda etkili faktörlerden biridir.”

Katılımcı Öğretmen 8; “Okul aile iş birliği öğrencinin ailesi ile iletişimi güçlendiriyor ve öğrencinin başarısını artmasında etkili oluyor.”

Katılımcı Öğretmen 9; “Okul aile iş birliği öğrencinin başarısını artırmada etkilidir.”

Katılımcı Öğretmen 14; “Okul aile iş birliği iş birliği ve problemlerin çözümünde etkili bir rol oynamaktadır.”

Katılımcı Öğretmenlerin %28,5 i okul-aile iş birliğinin öğrenciyi daha iyi tanımada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin yine %28,5 başarı ve ders verimini, okul-aile iş birliğinin artırdığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Disiplinli çalışma, iş birliği ile çalışma, problemlerin çözümü ve etkili iletişim süreçleri de katılımcı öğretmenlerin diğer görüşlerindedir. Örneğin katılımcı öğretmenlerden “Okul-aile ve öğrenci arasında köprü görevi yapıp öğrenci başarısını artırmada etkin rol oynuyor” cevabı okul aile iş birliğinin neler kattığının göstergelerinden biridir. Ayrıca diğer bir katılımcı öğretmenin cevabı okul-aile iş birliğin katkısını gösteren unsurlardan biri olarak gözümüze çarpıyor; “Veliler ile etkileşimimizi daha çok artırmaktadır. Öğretmen ve ailenin işini hafifletip verimliliği artırıyor. ” Ayrıca okul aile iş birliğinin en büyük katkılarından biri öğrenciyi tanımak olduğunun göstergesi katılımcı öğretmenlerin belirttiği görüşler üzerinden anlaşılmaktadır.

4.1.2. Okulunuzda Okul-Aile İşbirliği Nasıl Yürütölmektedir?

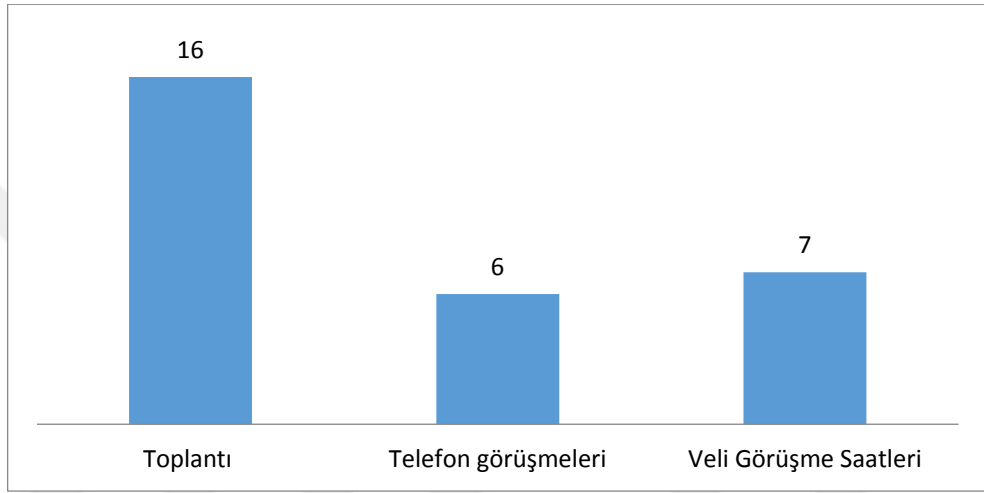
Katılımcı öğretmenlerin okul-aile iş birliği nasıl yürütölmektedir sorusuna görüşlerine belirtmişler. Katılımcı öğretmenlerden bazılarının verdiği cevaplar ise şu şekildedir;

Katılımcı Öğretmen 1; Okul-aile iş birliği okulumuzda toplantılar, telefon ve veli görüşmeleri ile gerçekleştirilmektedir.

Katılımcı Öğretmen 3; Okul-aile iş birliği okulumuzda belirli günlerdeki toplantılar ile gerçekleştirilmektedir.

Katılımcı Öğretmen 17; Okul-aile iş birliği veli toplantıları ile gerçekleştirilmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin okul aile iş birliği nasıl yürütülmektedir sorusuna verdiği cevaplar doğrultusunda aşağıdaki şu grafiğe ulaşılmıştır.

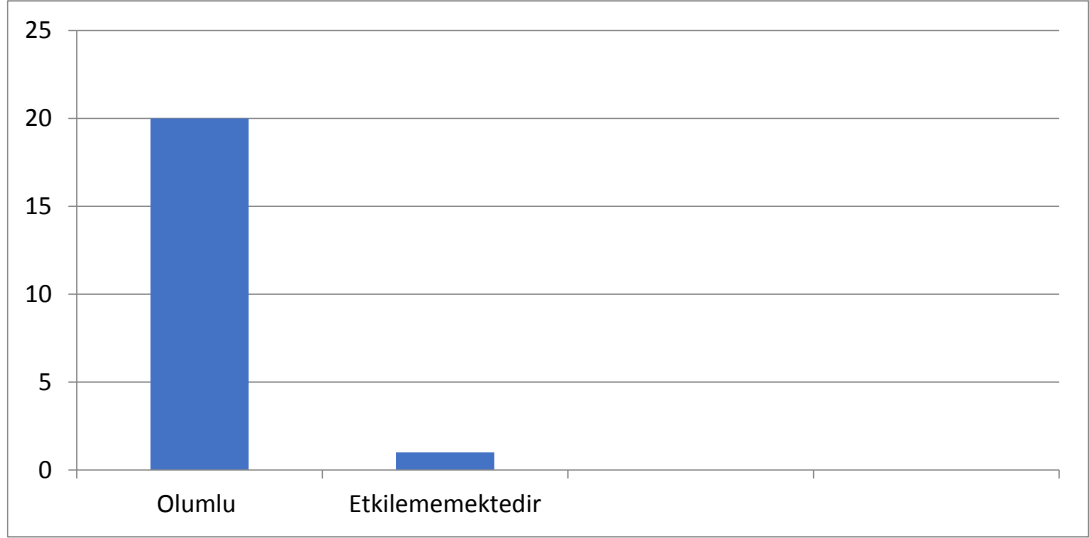
Şekil 4. 2. Okul- Aile İşbirliğinde Etkili Unsurlar

Katılımcı öğretmenlerin yaklaşık %76'sı okul-aile iş birliğinin toplantılar sayesinde yürütüldüğünü belirtmişlerdir. Bunun yanında hem toplantı hem de veli görüşmelerinin de birlikte yürütüldüğünü belirten katılımcılar vardır. Genel anlamda katılımcı öğretmenler özel okullarda toplantının, telefon ve veli görüşmelerinin sıklıkla yapıldığını belirtmişlerdir.

4.1.3. Okul-aile iş birliği çalışmalarını okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkiler?

Katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümü okul çevresinin sosyo-ekonomik düzeyinin çalışmalarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Sosyo-ekonomik düzey ile çalışma ortamının arasında doğru orantı olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma en güzel örnek bir katılımcı öğretmenimizin verdiği cevaptır.; “Doğru orantıyla etkilemektedir. Sosyo ekonomik özellikler olumlu olunca okul aile iş birliği ve ortaya çıkan kazanımlar olumlu etkilenir.” Bu cevap en somut örneğidir.

Şekil 4. 3. Okul-aile iş birliği çalışmalarını okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkiler?

4.1.4. Okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?

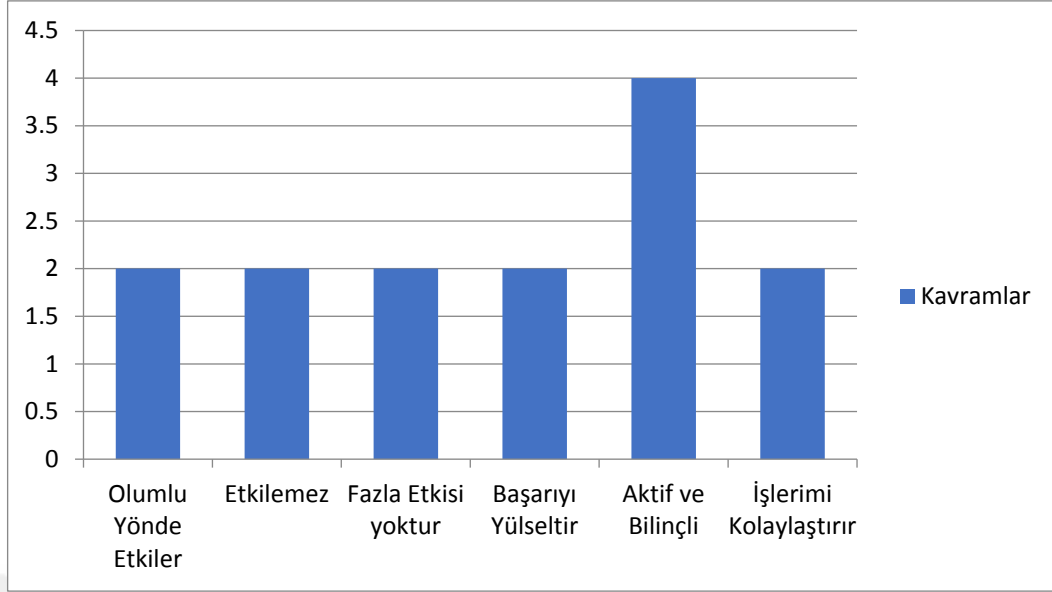
Katılımcı öğretmenlerin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir sorusuna genel olarak öğretmenler yönetimine katkı sağladığı, ailelerin beklentilerini belirttiği, okul yönetiminin daha çok başarısını artırdığı görüşünde bulunmuşlardır. Ayrıca katılımcı öğretmenler okul yönetiminin işlerinin kolaylaşabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin birkaçı okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı Öğretmen 5; “Okul yönetimi üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcı Öğretmen 7; “ Okul yönetiminin aktif ve bilinçli olmasında etkilidir.”

Katılımcı Öğretmen 8;“Okul yönetimi üzerindeki etkisinin olmadığını düşüncesindeyim.”

Aşağıdaki grafik katılımcı öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda bazı kavramlar üzerinde şu şekilde şekillenmiştir;

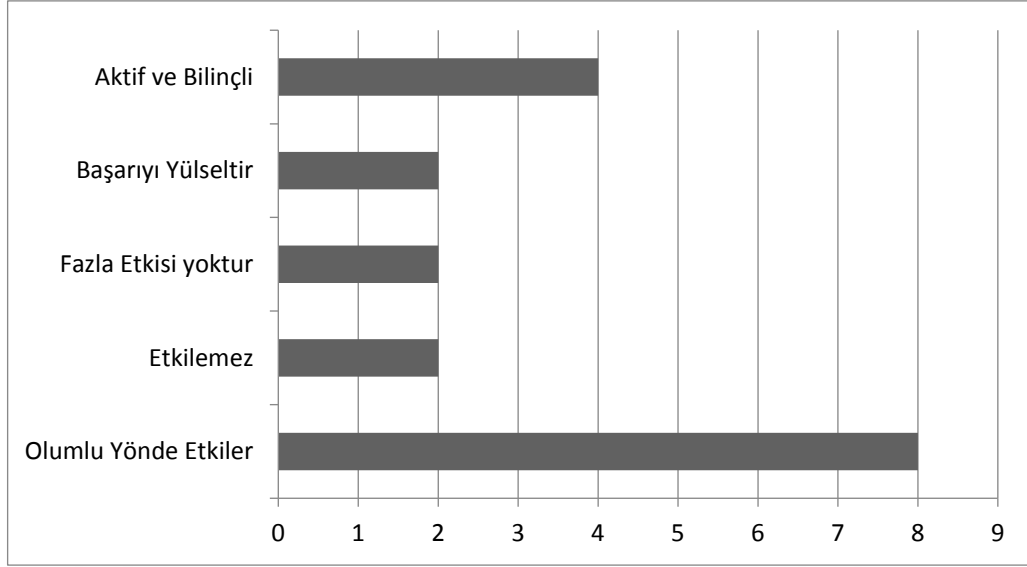

Şekil 4. 4. Okul-aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak okul-aile iş birliğinin okul yönetimine yön verdiği ve okul yönetimin nasıl hareket etmesi gerektiğinde etkili olduğunu görebiliriz. Öğrenci ve okul başarısında okul-aile iş birliği önemli bir yeri olduğu savunulabilir. Ayrıca gerekli fikir alışverişleri ile öğrenci başarısının hem artması hem de yenilikler getirmesinde etkili olduğu söylenebilir. Ancak Katılımcı Öğretmen 15'in görüşlerinden "Sistemi olmayan okulların okul-aile iş birliğinin olumlu olduğunu düşünmüyorum. O zaman okulu yöneten bir grup haline gelir." ifadesine bakılarak özellikle özel okullarda okul yönetiminin daha sistemli hareket etmesi ve belli bir eğitim politikasının olması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Okul-aile iş birliği yönetime fikir ve görüşleri ile katkı sağlayan ancak okulu yöneten bir grup olmadığı söylenebilir.

4.1.5. Okul-Aile İşbirliğinin Çalışma Hayatınıza Etkileri Nelerdir?

Özel okullarda okul-aile iş birliğinin çalışma hayatımıza etkisi nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdiği cevaplar ile birlikte aşağıdaki kavramlar ortaya çıkmış ve frekansları belirtilmiştir;

Şekil 4. 5. Okul-Aile İşbirliğinin Çalışma Hayatınıza Etkileri Nelerdir?

Katılımcılar genel olarak okul-aile iş birliğinin çalışma hayatını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Katılımcı Öğretmenlerden bazılarının bu soruya daha geniş açıdan baktığını şu ifadeleri ile görebiliriz:

Katılımcı Öğretmen 5; “Genellikle olumlu etki eder. Okul yaşantımız ile ilgili geri bildirim almış olarak artı ve eksi yönlerimizi görebilir, uygulanabilirlik düzeyine göre yenilik yapabiliriz.”

Katılımcı Öğretmen 15; “*Velilerle ve aile ile kurulan iletişimin öğretmene destek sağladığını düşünüyorum. İşleri kolaylaştırdığına inanıyorum. Karşılıklı niyetlerin bilinmesi ve her iki tarafın birbirini anlamasıyla tüm tarafların kazanacağı düşüncesindeyim.*”

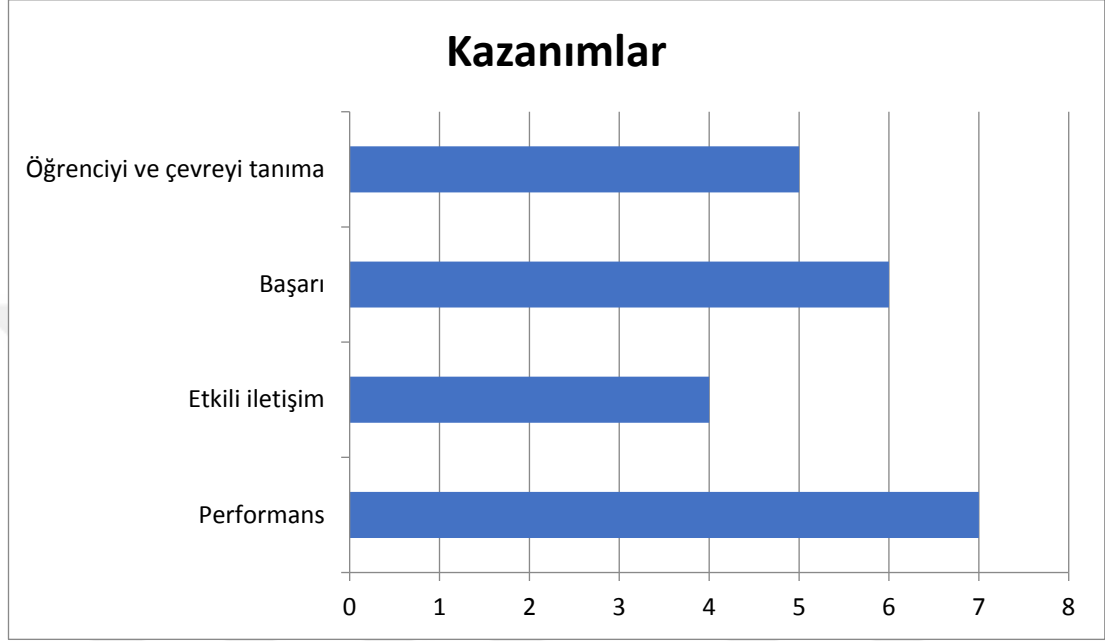
Katılımcı Öğretmen 16; “*Okul aile iş birliğinin çalışma hayatımıza olumlu yönde etki edebilmektedir. Bu da başarının artmasında önemli bir role sahiptir.*”

Katılımcı Öğretmen 17; “*Yapılan çalışmaların, velilere daha eksiksiz ve tam bir şekilde yansımalarını sağlar. Bu durum öğretmenin çalışma hayatını kolaylaştırır.*”

Ayrıca bazı katılımcılar çalışma hayatına baskı unsuru görse de okul aile iş birliğinin olumlu yönde etki yarattığını belirtmişlerdir. Okul aile birliğini baskı unsuru gören katılımcı öğretmenlerin hizmet süreleri daha az olduğu görülmektedir. Hizmet süreleri daha fazla olan öğretmenlerin daha çok olumlu yönde fikir beyan ettiği görülmüştür.

4.1.6. Okul-Aile İşbirliğinin Eğitim Sürecine Kazandırdığı Durumlar Nelerdir?

Okul-aile iş birliğinin eğitim sürecine kazandırdığı durumlar nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenlerin üzerinde durduğu durumlar aşağıdaki grafikte belirtilmiştir;

Şekil 4. 6. Okul-Aile İşbirliğinin Eğitim Sürecine Kazandırdığı Durumlar Nelerdir?

Okul-aile iş birliğinin eğitim sürecine kazandırdığı durumlar nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenler farklı düşünceler belirtmişlerdir. Özellikle bazı kavramlar üzerinde daha çok durmuşlardır. Eğitimde öğrenci ve çevreyi tanıma, etkileşimin, performansın, başarının artmasına yönelik fikirler beyan etmişlerdir. Ayrıca farklı bakış açıları kazanmada etkili olduğu görülmüştür. Eğitimde amaca yaklaşımda daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciyi daha yakından tanımada etkili olduğu görüşünü de belirtmişlerdir.

Okul-aile iş birliği, öğrenci başarısının artmasına, öğrencinin derse ve etkinliklere katılımının sağlanmasına, güdülenmesine, kendine güvenin artmasına ve davranışların değişmesine olumlu yönde etki etmektedir. (Burns, 1993, 9'ten aktaran; Pehlivan, 2000, 110) Burns'un çıkarımı öğretmenlerin düşüncelerini destekler nitelikte olduğunu görebiliriz

4.1.7. Okul-Aile İşbirliğinin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri ve Katkıları Nelerdir?

Okul-aile iş birliğinin sosyal bilgiler dersine etkileri ve katkıları nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenler farklı görüşler bildirmişlerdir. Okul-aile iş birliğinin sosyal bilgiler dersine etkileri ve katkıları nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenlerden dikkat çeken cevaplar verilmiş ve aşağıda belirtilmiştir;

Katılımcı Öğretmen 2; “Kültürel anlamda bir bağ sunar, geçmişten geleceğe bağ kurarlar.”

Katılımcı Öğretmen 5; “Sosyal bilgiler dersinin daha etkili olmasında etkindir.”

Katılımcı Öğretmen 6; “İletişim ve etkileşimin olumlu katkısı olduğu düşüncesindeyim. Okul dışı etkinlikler, ürün odaklı ödevler vb. durumlar açısından olumlu katkıları oluyor.”

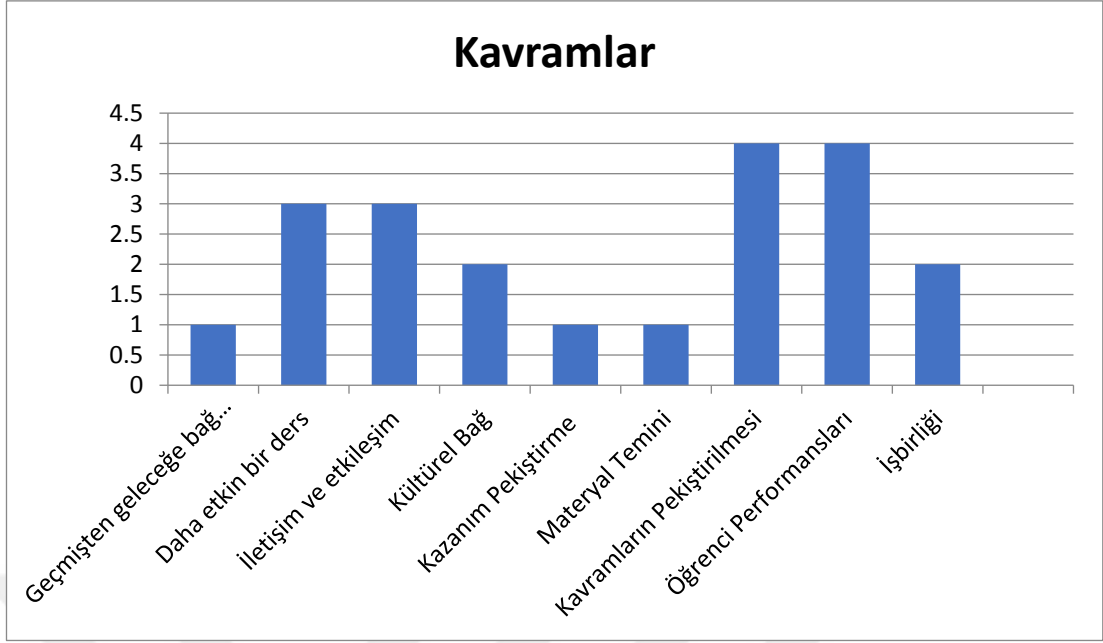
Katılımcı Öğretmen 7; “Sosyal Bilgiler dersine kültürel anlamda katkılar sağlayabilir, günlük hayatta bağlantı kurmaya yardımcı olabilir.”

Katılımcı Öğretmen 12; “Eksik olan Sosyal Bilgiler ders materyallerimizin temin edilmesinde, ders ile ilgili gezilerin sağlanmasında, derste öğrenilen bilgilerin daha somutlaşmasında katkı sağlar.”

Katılımcı Öğretmen 13; “Sosyal bilgiler dersinde insanlar, yerler ve çevreler, iletişim , roller ve sorumluluklar gibi kavramların pekişmesine katkı sağlar.”

Katılımcı Öğretmen 17; “Daha verimli ve çözüm odaklı hale getirir. Sosyal bilgiler dersinde öğrenciyi, eksiklerini, özelliklerini tanıma fırsatı sağlar.”

Öğretmenlerin görüşlerine bakılarak sosyal bilgiler dersinin katılımcı öğretmenler önemli kavramlar üzerinde odaklanmışlardır. Bu kavramalar aşağıdaki grafikte dağılım frekansı ile belirtilmiştir.

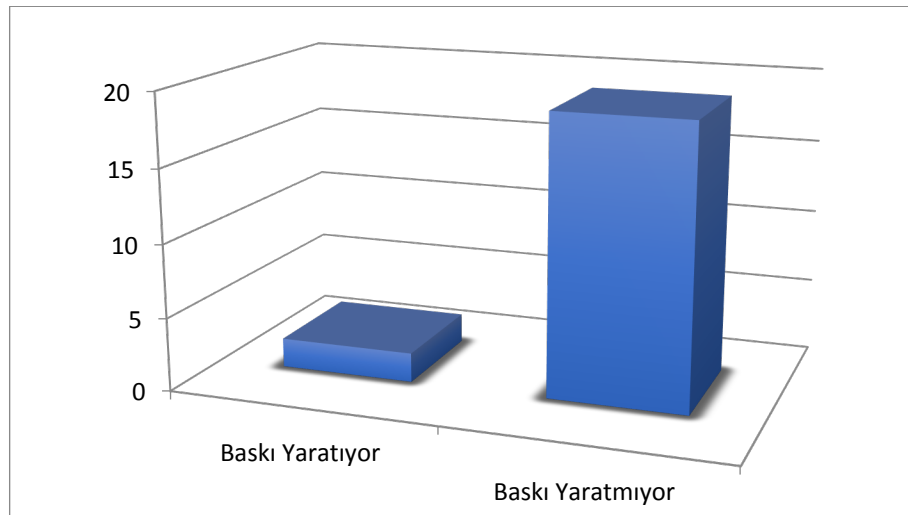

Şekil 4. 7. Okul-Aile İşbirliğinin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri ve Katkıları Nelerdir?

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler dersine katkıları çok boyutlu olarak ele alınabilir. Yani okul-aile iş birliği etkili bir şekilde gerçekleştiğinde Sosyal Bilgiler dersine birçok yönden katkı sağladığı görülmektedir.

4.1.8. Soru 8: Okul-Aile iş birliği dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde baskı yaratıyor mu? Varsa belirtiniz.

Okul-aile iş birliği dersiniz ve sizin üzerinizde baskı yaratıyor mu sorusuna katılımcı öğretmenlerin frekans aralığı aşağıdaki grafikte belirtilmiştir;

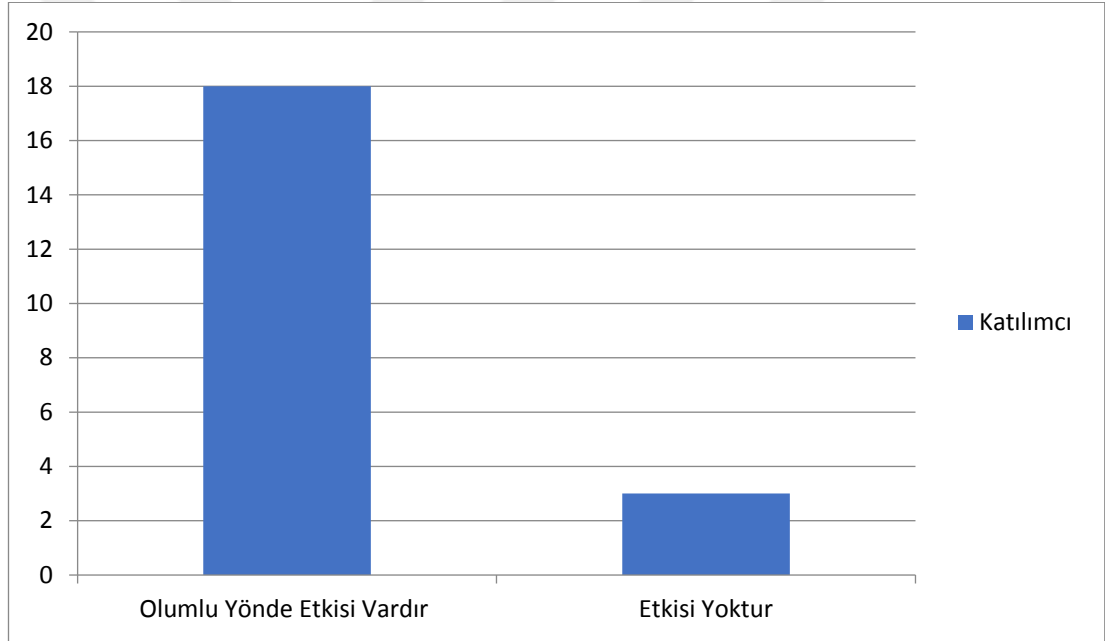

Şekil 4. 8. Okul-Aile iş birliği dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde baskı yaratıyor mu? Okul-aile iş birliğinin sosyal bilgiler dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde baskı

yaratıyor mu sorusuna katılımcı öğretmenlerin %91'i baskı yaratmıyor cevabını vermişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin %9'u ise baskı yaratıyor cevabını vermiştir. Baskı yaratıyor cevabını veren öğretmenlerin hizmet sürelerinin daha az olduğu görülmektedir.

4.1.9. Soru 9: Okul-Aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

Okul-aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenlerin 18'i olumlu yönde etki ettiğini belirtirken, katılımcı öğretmenlerden 3'ü ise etkisinin olmadığı yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

Şekil 4. 9. Okul-Aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

Yüzdesel olarak baktığımızda okul-aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir sorusuna katılımcı öğretmenlerin %14 'ü okul-aile iş birliği çalışmalarının bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %86 ise okul-aile iş birliğinin olumlu yönde etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcı Öğretmenlerden bazıları ise okul-aile iş birliğinin hangi yönde etki ettiğini belirtirken bunun yanında hangi kavramlara yönelik olduğunu da belirtmişlerdir;

Katılımcı Öğretmen 6 ; “Okul Yönetimi ve öğrenciler için olumlu bir durum olduğunu düşünüyorum. Öğrenci ve velileri ayrıntılı bir şekilde tanımak, iletişimde olmak, aidiyet hissinin gelişmesinde etkili oluyor.”

Katılımcı Öğretmen 15; “Okul yönetimin bakış açısına katkıda bulunduğunu destek olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin daha ilgili ve farkındalıklarının aile iş birliği sayesinde arttığını düşünüyorum. Okul ve ailenin iş birliği öğrenci davranışlarında çok önemlidir.”

Katılımcı Öğretmen 18; “Okul yönetimi aile ve çevrenin isteklerinin farkına varmasında etkilidir. Öğrenciyi ve aileyi tanımada etkilidir.”

4.1.10. Eğitim-öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlükler nelerdir?

Eğitim öğretim sürecinde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlükler nelerdir? sorusuna katılımcı öğretmenlerin 14 ‘ü yaklaşık %66,6’sı güçlük yaşamadıklarını belirtmişler, katılımcı öğretmenlerden 7’si ise yaklaşık %33.4’ü bu soruya farklı cevaplar vermişlerdir. Bu cevaplar ise aşağıda şöyle belirtilmiştir;

Katılımcı Öğretmen 4; “Her şeyi biliyormuş gibi davranan veliler bazen işime engel olabiliyor.”

Katılımcı Öğretmen 5; “Veli-öğretmen iş birliği içinde olmasa öğrencilerin dersine çalışmayacağını düşünmüştür. Sorunların çözülmesi güçleşeceğini düşünmüştür.”

Katılımcı Öğretmen 6; “İşbirliği olmadığı zaman büyük sıkıntılar vardır.”

Katılımcı Öğretmen 12; “Ders işleyişinde öğretmene baskı yaratabilir.”

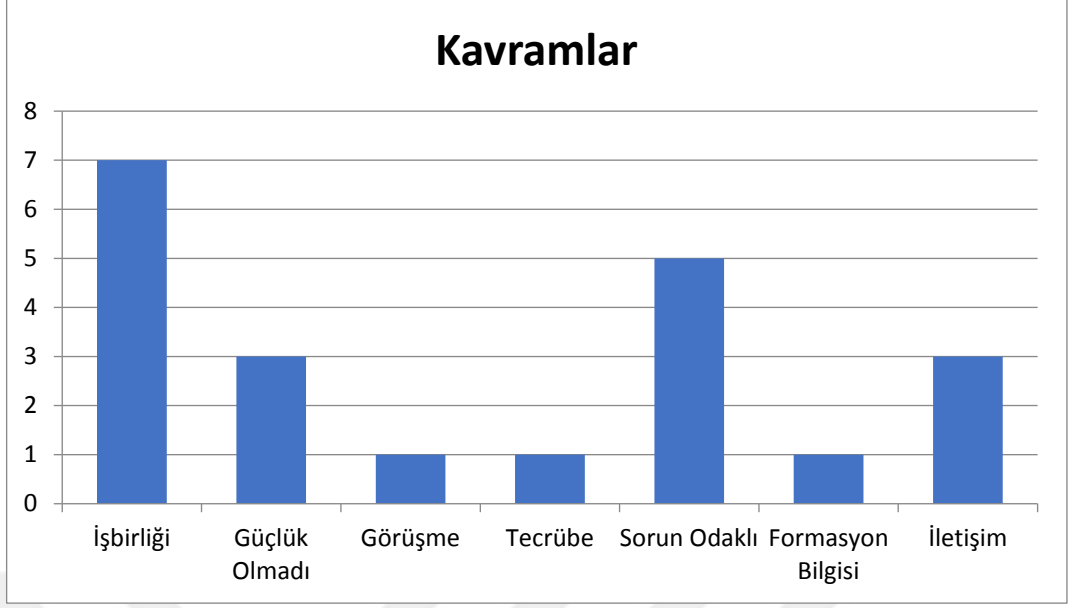
Katılımcı Öğretmen 18; “Öğrenciler için farklı muamele talepleri oluyor.”

Katılımcı Öğretmen 20; “Velilerin kendi öğrencileri için farklı istekleri oluyor bu da bizi zor duruma sokuyor.”

4.1.11. Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz?

“Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz” sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdiği cevaplara bakılarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur;

Şekil 4. 10. Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz?

“Eğitim öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz” sorusuna katılımcı öğretmenlerin %33 ü iş birliği odaklı çözüm ürettikleri, %23’ü ise sorun odaklı, sorunları araştırarak ve üzerinde çalışarak çözüm ürettikleri görülmüştür. Diğer çözüm yolları ise görüşme, tecrübe, formasyon bilgisi ve iletişim gibi unsurlar üzerinde durarak çözdükleri görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, araştırma sorularına ilişkin yapılan istatistiksel analizler sonrası elde edilen bulguların ilgili araştırma sonuçları da göz önünde bulundurularak tartışması yapılmış ve araştırma sonuçlarına ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerin büyük bir bölümünün mesleki hizmet süreleri 1 ile 5 yıl arasında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin özel okullardaki mesleki hizmet süreleri mesleki hizmet sürelerine benzerlik göstermektedir ve büyük bir bölümü 1 ile 5 yıl arasında faaliyet göstermektedir. Araştırmaya katılan Kayseri ve Nevşehir'deki özel okullarda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunu kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir bölümü eğitim fakültesi mezunu olmakla birlikte fen edebiyat fakültelerinden mezun öğretmen de bulunmaktadır.

Araştırma okul-aile iş birliğinin özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerine olan güçlüklerin belirlenmesi doğrultusunda gerçekleşmiştir. Araştırma sonucunda etkili bir okul aile iş birliğinin birçok noktada olumlu sonuçlara neden olduğu görülmektedir. Akbaşlı ve Diş (2019) araştırmalarına bakılarak; okullarda okul-aile iş birliğinin etkili şekilde uygulanmasının öğretmenlerin motivasyonunun yükselmesine, öğrenmenin olumlu bir şekilde gerçekleşmesi, velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu vb. sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırma da okul aile iş birliğinin vazgeçilmez olduğunun göstergesidir. Çalışkan ve Ayık (2015) yaptıkları çalışmada, okul aile birliğinin kuruluş amacını ve önemini vurgulamışlar ve araştırma

sonucunda, velilerin eğitim sürecine katkıda bulunması ile iyi bir eğitim-öğretim ile doğrudan bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Bu araştırma okul-aile iş birliği okul, öğretmen, veli, öğrenci ve yönetim gibi birbirinden ayrı düşünülemeyen karakterler üzerinde etkileşimi sağladığının kanıtıdır.

Araştırma sonucunda özel okullardaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul-aile iş birliğinden kaynaklanan güçlükleri daha çok iş birliği doğrultusunda çözdükleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, okul-aile iş birliğinin öğrenciyi daha iyi tanımada etkili olduğunu belirttikleri görülmüştür. Araştırmada öğretmenlerin başarı ve ders verimini okul-aile iş birliğinin artırdığı görülmüştür. Araştırmada disiplinli çalışma, iş birliği ile çalışma, problemlerin çözümü ve etkili iletişim süreçleri de katılımcı öğretmenlerin diğer görüşlerindedir. Örneğin katılımcı öğretmenlerden “Okul-aile ve öğrenci arasında köprü görevi yapıp öğrenci başarısını artırmasında etkin rol oynuyor ” cevabı okul aile-iş birliğinin neler kattığının göstergelerinden biridir. Ayrıca diğer bir katılımcı öğretmenin cevabı okul-aile iş birliğinin katkısını gösteren unsurlardan biri olarak gözümüze çarpıyor; “Veliler ile etkileşimimizi daha çok artırmaktadır. Öğretmen ve ailenin işini hafifletip verimliliği artırıyor.” Ayrıca okul-aile iş birliğinin en büyük katkılarından biri öğrenciyi tanımak olduğunun göstergesi katılımcı öğretmenlerin belirttiği görüşler üzerinden anlaşılmaktadır.

Araştırma sonucunda özel okullardaki okul-aile iş birliğinin genel olarak sosyal bilgiler öğretmenlerine, okul yönetimine katkı sağladığı, ailelerin beklentilerini belirttiği, okul yönetiminin daha çok başarısını artırdığı ayrıca katılımcı öğretmenler okul yönetiminin işlerinin kolaylaşabileceğini görülmüştür. Akbaşlı ve Diş'in (2019) yaptığı araştırmada, araştırma sonucuna göre okullarda okul-aile iş birliğinin etkili şekilde uygulanmasının öğretmenlerin motivasyonunun yükselmesine, öğrenmenin olumlu yönde yönlendirilmesine, velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmüş ve araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

Bu araştırmaya göre özel okullarda okul-aile iş birliğinin öğrenciyi ve çevreyi tanımda öğretmene yol gösterici olduğu görülmektedir. Özel okullarda bazı küçük istisnalar olsa da okul-aile iş birliği öğretmene baskı unsuru değil de yol gösterici ve çevreyi tanıtıcı olduğu görülmektedir. Araştırma sonucu “evre, ilgi ve yararların bir araya getirdiği çeşitli gruplara bağlı bireyler topluluğu olduğuna göre, çevrede çeşitli grupların olması olağandır. Bu gruplar dengede olduğu sürece, okul yöneticisini yıpratıcı bir durum meydana gelmeyecektir. Fakat bunlardan biri veya birkaçı çevrede bir g yapısı kurarsa, okul yöneticisi bu yapıyı iyi tanımak ve gözlemek zorundadır” (Bursalıoğlu, 2000, 52-53) bulgusunu destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda özel okullarda okul-aile iş birliğinin daha çok toplantılar sayesinde yürütüldüğünü görülmüştür. Bunun yanında hem toplantı hem de veli görüşmelerinin de birlikte yürütüldüğü durumlar olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcı öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda özel okullarda toplantının, telefon ve veli görüşmelerinin sıklıkla yapıldığını belirtmişlerdir. Pancu ve Bocos (2016) yaptıkları çalışmada okul ile aile arasındaki iletişimin ve iş birliğinin arttırılması için nasıl bir stratejinin uygulanması gerektiği konusunda ebeveynlerin görüşlerine başvurmuşlar ve nicel araştırma yöntemi kullanılmışlardır. Araştırma bulgularına göre iş birliğinin daha iyi gerçekleşmesi için öğretmenlerin ailelere iş birliği hakkında bilgiler ve öneriler vermesi, veli toplantıları ve telefon görüşmeleri birlikte mailler gibi uygulamalar yapılması gerektiği görülmüştür ve araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırmaya bakılarak sosyo-ekonomik düzey ile çalışma ortamının arasında doğru orantı olduğu görüldüğü söylenebilir. Araştırmada sonucunda katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümü okul çevresinin sosyo-ekonomik düzeyinin çalışmalarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Araştırma sonucuna en somut örnek bir katılımcı öğretmenimizin verdiği cevaptır; “Doğru orantıyla etkilemektedir. Sosyo-ekonomik özellikler olumlu olunca okul-aile iş birliği ve ortaya çıkan kazanımlar olumlu etkilenir.” Bu cevap en somut örneğidir. Ayrıca Hafizi ve Papa (2012) yaptıkları çalışma sonucunda okul-aile iş birliğinin iyi düzeyde olamamasının genel olarak en önemli iki nedeninin ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması ve yetersiz ekonomik koşullar neden olduğu sonucuna varmışlar ve araştırmayı desteklediği

görülmüştür.

Araştırma sonucunda okul-aile iş birliğinin okul yönetimine yön verdiği ve okul yönetimin nasıl hareket etmesi gerektiğinde etkili olduğunu görebiliriz. Öğrenci ve okul başarısında okul-aile iş birliği önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Araştırmada gerekli fikir alışverişleri ile öğrenci başarısının hem artması hem de yenilikler getirmesinde etkili olduğu söylenebilir. Araştırma sonucunda okul-aile iş birliği yönetime fikir ve görüşleri ile katkı sağlayan ancak okulu yöneten bir grup olmadığı ve olmaması gerektiği söylenebilir. Özdemir (2018), “Okul-Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Yönetici Görüşleri” çalışmasında eğitimin kalitesinin artırılması ve finansal kaynak olma açısından okul aile birliklerinin üzerinde durmuştur. Araştırma, okul-aile birliklerinin etkililiğini yöneticiler açısından ele almaktadır. Araştırma sonucuna göre okul yöneticilerinin geneli okul-aile birliklerinin finans sağlamada yararlı olduğu görüşündedirler. Araştırma sonucundaki bir diğer nokta ise okul yöneticileri okul-çevre ilişkisi içerisinde çevrenin çok az katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu araştırmaya bakılarak okul-aile birliği yönetim kurulunun yapısının yeniden şekillenmesi ve velilerin daha çok katılım sağlamaları istenilmiştir bununla birlikte “profesyonel okul aile iş birliği modelinin” oluşturulmasına öneriler getirilmiştir ve araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırmadaki bulgulardan yola çıkarak özel okul yönetiminin çevrenin, toplumun ve ailelerin isteklerini göz önünde bulundurması gerektiği ayıca okul çevresinin sahip olduğu özelliklerin farkında olması gerektiği görülmüştür. Etkili bir yönetici, çevresine ilişkin kapsamlı ve ansiklopedik bilgiye sahip olması gerektiğinin farkında olmalıdır. “Çevrenin güç yapısı, kültür grupları(Çelik, 2000, 80), ekonomik statüsü, siyasal yapısı, tarihi ve dinamik nitelikleri konularında bilgi ve veri toplamalıdır. Bunu yaparken, hiçbir toplum kesiminin tamamen durağan olmadığını bilmesi ve okul için belli doğurguları olabilecek belli gelişmelerin görelî kestirilemezliklerinin farkında olması gerekir, beklenir“(Aydın, 2000, 188).

Araştırmada özel okullardaki okul aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çalışma hayatına etkilerinin farklılık gösterdiği görülmüştür. Hizmet süreleri daha fazla olan öğretmenlerin okul-aile iş birliği açısından daha olumlu yönde fayda

sağladığı, öğretmenlerin daha aktif ve bilinçli bir şekilde çalışma hayatında yer aldıkları görülmüştür.

Araştırma sonucunda özel okullarda okul-aile iş birliğinin Sosyal Bilgiler dersine değerler kattığı görülmektedir. Okul-aile iş birliği özellikle özel okullarda sembolik bir yapı olarak değil de eğitim süreci içerisinde daha etkin rol alan bir faaliyet içerisinde olduğu görülmektedir. Akbaşı ve Diş (2019) yaptıkları araştırma sonucunda, okullarda okul-aile iş birliğinin etkili şekilde uygulanmasının öğretmenlerin motivasyonunun yükselmesine, öğrenmenin olumlu bir şekilde gerçekleşmesi, velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu görülmüş ve yukarıdaki bulguyu destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda okul-aile iş birliği etkili bir planlama ve uygulama ile eğitim sürecini ve okulun işleyişini daha da kolaylaştırabildiği ve okul yönetiminin okul işleyişi ve düzeni sağlamada etkin rol oynaması gerektiği öngörülmüştür. Araştırma ile birlikte özel okullarda okul yönetiminin çevreyi ve aileleri daha iyi tanınması gerektiği görülmektedir. Bursalıoğlu (2000) çalışması bu sonucu destekler niteliktedir.

Araştırma sonucuna bakarak veliler, özel okullardaki okul-aile iş birliği okulu yöneten bir grup değil, okulun içerisinde bulunduğu çevreyi tanınmasına yardımcı olan, velilerin beklentilerinin ne olduğunu açıklayan, öğrencilerin eğitim süreci içerisinde okula daha çabuk uyum sağlamasını amaçlayan bir grup etkinliği olduğu düşünülebilir.

5.2. Öneriler

Özel okullardaki veliler okul aile iş birliğini öğretmen üzerinde baskı kuran bir örgüt değil de öğretmen başarısı ve öğrenci başarısını artıran bir topluluk olduğu doğrultusunda hareket etmelidirler.

Araştırma sonucunda özel okullardaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin daha çok okul-aile iş birliğine önem vermeleri gerektiği düşünülebilir.

Özel okullarda okul-aile birliğinin baskı unsur değil de beklentilerin ortaya konulduğu bir kurum olarak ortaya konulması gerektiği savunulabilir.

Özel okullarda öğrencinin başarısı için okul aile iş birliği daha etkin olması ve okul aile iş birliği içerisinde öğretmenlerinin katılımının daha fazla olması gerektiği düşünülebilir.

Özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile okul aile iş birliği arasındaki iletişim daha şeffaf olmalıdır.

Özel okullardaki okul aile iş birliği, veli, öğretmen ve yöneticiler karşılıklı güven doğrultusunda çalışmalıdırlar.

Özel okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden en az biri okul aile iş birliği içerisinde etkin bir faaliyet gösterebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, s : 1 – 21 .
- Aydın, M. (2000). *Eğitim Yönetimi*, Hatiboğlu Yayıncılık, Ankara.
- Aytaç, T. (2000). *Okul Merkezli Yönetim*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Başar, H., (2006), *Sınıf Yönetimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Yönetimi(Nitelikli Okul)*, Feryal Matbaası, Ankara.
- Bayrak, C. (2000). *Okul ve Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Berger, E. H. (1987). `Parent Involvement: Yesterday and Today`, The Elementary School Journal, 3, s. 96-108.
- Bozgöz, F. (2006). *Arap Milliyetçiliği, Doğu Batı Düşünce Dergisi*, C:2, 58-72
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Burns, C. P., Roe, B. D. ve Ross E. P. (1992). *Teaching Reading in Today's Elementary Schools*. Boston Houghton Mifflin Company.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çelenk, S. (2003). “Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması” ilköğretim-Online, e-dergi, 2/2, s:28–34,
- Çelenk, Aktana, S. (2003). Okul-aile işbirliği ile okuduğunu anlama arasındaki ilişki, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 3- 39
- Çelik, N. (2005). Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Çelenk, S. (2003), Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003,(24):33-39.
- Demirbulak, D. (2000). Veli-öğretmen görüşmeleri ile ilgili bir çalışma, *Millî Eğitim Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran 2000, Sayı:146.
- Doğanay, A. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (2. Baskı) İçinde* (15-46). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005). Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi İçinde (17- 52)*. Öztürk, C. ve Dilek, D. (Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Doğanay, A., ve Sari, M. (2004). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine temel demokratik değerlerin kazandırılma düzeyi ve bu değerlerin kazandırılması sürecinde açık ve örtük programın etkilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 10(3), 356-383.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş "Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri"*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:2, Sayı:3, ss:227-243.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi, IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 15-16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi Denizli, PAÜ. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kurmadan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi Genişletilmiş 4. Baskı*. Pegem Akademi.
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6- 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB. (2018). *2018 Sosyal bilgiler öğretim programı: 4-7. Sınıflar*: <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> adresinden 17.03.2021'de erişilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 29.07.1965, Sayı:1363.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 20.06.1983, Sayı:2141.

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research. A Guide To Design and Implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler*, 11(1), 323-343.

Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0192, 5, (3), 1169-1175.

Resmi Gazete, (2005). "MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği", 31.05.2005/25831.

Pehlivan, İ. (2000). *Okul-Çevre İlişkileri*, (Yönetici Adaylarının Eğitimi Ders Notları), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Rosenbalt, Z. and PELED, D. (2002). "School Ethical Climate and Parental Involvement", *Journal of Educational Administration*, 40, 4, pp. 349-367.

Safran, M. (2008) *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde. Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 1-19.

Sever, R. (2015). *Sosyal Bilgiler Öğretimine Giriş*. R. Sever (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (1-24). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çelenk, S. (2003). *Okul-Aile İşbirliği ile Okuduğunu Anlama Arasındaki İlişki*.

Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sözer, E. (2008). Sosyal Bilgiler dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. Ş. Yaşar, (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (41-55). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tay, B. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü, Bugünü ve Yarını. R. Turan ve K.

- Ulusoy (Ed.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri içinde (5-24)*. Ankara: Maya Akademi.
- Taymaz, H. (2001). *Okul Yönetimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Tutkun, Ö. ve Köksal, A. (2000). Okul-Aile işbirliğinde yeni yaklaşımlar, *Eğitim Araştırmaları Dergisi* 216-224.
- Yıldırım, A. (1999) Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23, 7-12.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin
- Yıldırım, M. C., Dönmez, B., (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:7, Sayı:23, ss:98-115.
- Yıldırım, S. G., Becerikli, S., & Demirel, M. (2017). Farklı bakış açılarına göre sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi. *İlköğretim Online*, 16(4), 1575-1588.
- Zarillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi: İlkeler ve uygulamalar*. B. Tay ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

EKLER

Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Aile İşbirliği Çerçevesinde Karşılaştığı Güçlüklerin İncelenmesi Anketi

Değerli meslektaşım,

Bu anket formu, Özel Okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Aile İşbirliği çerçevesinde karşılaştığı güçlüklerin incelenmesi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket formunda yoluyla elde edilen bilgiler bilimsel tez çalışmasında kullanılacaktır.. Birinci bölümde kişisel bilgiler ile ikinci bölümde ise sizlere özel hazırlanmış sorulara görüşlerinizi belirtilmeniz istenmiştir. Anketteki görüş ya da düşünceleriniz sadece tez çalışmasında kullanılmak üzere kullanılacaktır. Soruları eksiksiz olarak yanıtlamanız çalışmanın bilimsel geçerliliğini sağlayacaktır, ankete katılımızdan dolayı teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz

Kadın

Erkek

2. Meslekteki hizmet süreniz

1-5 Yıl

5-10 Yıl

10-15 Yıl

15-20 Yıl

20 yıl ve üzeri

3. Özel Okullardaki Hizmet Süreniz

1-5 Yıl

5-10 Yıl

10-15 Yıl

15-20 Yıl

20 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet Durumunuz

Eğitim Fakültesi

Fen Edebiyat Fakültesi

Açıköğretim Fakültesi

Diğer (Lütfen Belirtiniz .....)

5. Dersine girdiğiniz sınıf veya sınıflar

5.Sınıf

6.Sınıf

7.Sınıf

8.Sınıf

6.Okulunuzdaki Sosyal Bilgiler Öğretmen Sayısı

1

2

3

3'den fazla

7. Okulunuzun öğrenci sayısı

100-250 arası

250-350 arası

350-500 arası

500 üzeri

8. Okulunuzda dersiniz için gerekli olan materyallerden hangileri mevcuttur?

Harita

Bilgisayar

Konu anlatımlı kitaplar

Soru bankaları

Projektör

Akıllı Tahta

..... (Varsa ekleyiniz)

Bu bölümdeki sorular tamamen kişisel düşünceleriniz ile ilgilidir. Sorulara yanıtınız araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği ile ilgilidir. Cevaplarınız, düşünce ve fikirleriniz için teşekkür ederiz.

- 1. Okul-aile iş birliği size neler kazandırıyor?**
- 2. Okulunuzda okul aile iş birliği nasıl yürütülmektedir?**
- 3. Okul aile iş birliği çalışmalarını okul çevresinin sosyo-ekonomik özellikleri nasıl etkiler?**
- 4. Okul aile iş birliğinin okul yönetimi üzerindeki etkileri nelerdir?**
- 5. Okul-aile iş birliğinin çalışma hayatınıza etkileri nelerdir?**
- 6. Okul-aile iş birliğinin eğitim sürecine kazandırdığı durumlar nelerdir?**
- 7. Okul-aile iş birliğinin sosyal bilgiler dersine etkileri ve katkıları nelerdir?**
- 8. Okul Aile iş birliği dersiniz üzerinde ve sizin üzerinizde bir baskı yaratıyor mu? Varsa bu baskıları lütfen belirtiniz.**
- 9. Okul-aile iş birliği çalışmalarının okul yönetimi ve öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?**
- 10. Eğitim –öğretim sürecinizde okul-aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlükler nelerdir?**
- 11. Eğitim öğretim sürecinizde okul aile iş birliği çalışmalarından kaynaklanan güçlüklerin üstesinden nasıl geliyorsunuz?**